

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Освітня програма	46262 Міжнародні економічні відносини
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	292 Міжнародні економічні відносини

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	46262
Назва ОП	Міжнародні економічні відносини
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Спеціальність	292 Міжнародні економічні відносини
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Шуляр Роман Віталійович, Маляр Станіслав Анатолійович, Орловська Юлія Валеріївна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	24.09.2020 р. – 26.09.2020 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <https://www.univer.kharkov.ua/docs/mev-tb-phd.pdf>

Програма візиту експертної групи <https://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2020-09-21/vizyt.pdf>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Теперішнє формулювання цілей програми не дозволяє відрізнити її від аналогічних програм. Відсутня чітко сформульована місія ЗВО, яка б спиралась не на короткий традиційний девіз роботи ЗВО, а виходила зі стратегічного бачення (візії) його призначення у суспільстві. Активне залучення всіх груп стейкхолдерів відбулося більшою мірою в ході підготовки до акредитації; при цьому ЗВО відкрито про це говорить та результативно демонструє зміни в новій редакції ОП 2020 року. До цього вдосконалення змісту ОП також відбувалось (період 2016-2019 рр.), однак більшою мірою за рахунок випускників аспірантури минулих років, які є викладачами випускової кафедри. Відсутність перегляду переліку ОК вибіркового блоку. Відсутня можливість обрання ОК з програм іншого рівня вищої освіти та з інших спеціальностей, а також з ОП інших ЗВО (або наукових установ). Є зауваження щодо покращення змісту процесу визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО (використання компетентнісного підходу) та розширення практики презентації дослідницької пропозиції як елемента вступного іспиту на всіх здобувачів третього рівня вищої освіти за даною ОП. Форми та методи навчання на ОП в цілому сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, здебільшого відповідають вимогам студентоцентрованого підходу. В ході проектування та реалізації ОП не було дотримано п. 1.4. Положення про організацію освітнього процесу, окремих норм мовного законодавства. Має місце недосконала система відшкодування витрат на закордонні відрядження у ЗВО. В ЗВО сформовано політику академічної доброчесності, а заходи, які здійснюються з цією метою сприяють не лише виявленню такого явища як академічний плагіат, а й результативно запобігають його появі. Наявна відповідність академічної та професійної кваліфікації викладачів ОП із змістом ОК, предметною областю ОП та спеціальністю. Є практика залучення професіоналів з галузі до викладання на ОП. ЗВО стимулює розвиток майстерності НПП. Матеріально-технічна база ЗВО загалом та на ОП зокрема цілком достатні та дозволяють виконувати поставлені в ОП цілі із підготовки фахівців. Існує набір спільно поділюваних цінностей у ЗВО, що визначають якість освіти як інституційну ціль та ціль усіх підрозділів та ланок управління. ЗВО дотримується політики відкритості, а освітній процес є достатньо прозорим. Внутрішні нормативні документи регулярно публікуються на електронних ресурсах закладу.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Сучасні тенденції розвитку спеціальності наочно представлені в актуальній тематиці наукових досліджень здобувачів. Реалізована в структурі ОП та в змісті навчальних дисциплін (вибіркового блоку) опція дослідження регіонального контексту економічного розвитку з урахуванням глобальних викликів та виходячи з конкретних завдань розвитку м.Харкова. Позитивна особливість аспірантської практики у вигляді проведення публічного захисту звіту на звітній конференції та самооцінювання здобувачем набутих компетентностей. Позитивна практика використання змісту дослідницької пропозиції у вигляді презентації як елемента вступних випробувань на ОП. Інституційна підтримка процесу визнання результатів навчання у вигляді окремого Відділу визнання та легалізації документів про освіту, з чіткими функціями та завданнями щодо виконання положень національного законодавства та нормативних актів Європейського спільного простору вищої освіти. Здобувачі залучені до спільної наукової діяльності з НПП, мають можливість користуватися виданнями, включеними до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та Web of Science. Особливо активну участь колектив ЗВО бере у грантових проектах, що дозволяє залучити небюджетні кошти. Політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності у ЗВО чітко регламентовані внутрішніми документами. Органи студентського та громадського самоврядування є рівноправними партнерами керівництва ЗВО у пропагуванні культури академічної доброчесності. Університетом підписано договори про співпрацю з компаніями, що надають доступ до онлайн систем перевірки академічних текстів на наявність плагіату. ЗВО залучає фахівців-практиків, роботодавців та професіоналів до роботи на ОП на тимчасовій основі. Доступ до сучасної літератури, в тому числі через електронний доступ до скрипторіуму та електронний каталог із можливістю замовлення літератури онлайн, навчальний простір для студентів, обладнані лекційні та інші аудиторії, увага ЗВО до побуту та інтересів здобувачів освіти дозволяють їм належним чином сконцентруватися на вибраному фасі та успішному навчанні. Створені процедури моніторингу та періодичного перегляду ОП, які врегульовані відповідними нормативними документами, є дієвими та дозволяють вирішувати проблеми удосконалення ОП. ЗВО надає належну увагу розширенню співпраці із роботодавцями та випускниками, анкетуванням здобувачів для моніторингу якості освіти. Безспірною перевагою ЗВО є розміщення усіх документів, що регулюють організацію освітнього процесу у загальному для всіх стейкхолдерів доступі. Наявність власного спеціалізованого наукового видання Вісника ХНУ імені В.Н. Каразіна (Серія «Міжнародні відносини, економіка, країнознавство, туризм»). Щорічно проводяться науково-практичні конференції зі спеціальності та науковими напрямами аспірантів.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Прописаний в тексті ОП фокус програми (функціонування та розвиток МЄВ між суб'єктами світового економічного простору в процесі еволюції міжнародного співробітництва) рекомендується використати для більш чіткого формулювання цілей ОП. Доцільно сформулювати місію ЗВО більш конкретно, виходячи з сутності місії як стратегічного бачення призначення у суспільстві, тобто унікальності ЗВО, а також оприлюднити її на офіційному веб-сайті. Рекомендується залучення стейкхолдерів до перегляду ОП супроводжувати відповідними організаційними заходами, результати яких оприлюднювати. Бажано збільшити кількість освітніх компонентів, що забезпечують здобуття глибинних знань зі спеціальності (в обов'язковій та/або вибірковій частині ОП). В тексті ОП відсутня інформація щодо навчання українській мові для тих іноземних аспірантів, хто навчається іноземною мовою (хоча це є внутрішня нормативна вимога Університету). Бажано передбачити можливість обрання ОК з

програм іншого рівня вищої освіти, з інших спеціальностей та з інших ЗВО в рамках відповідних партнерських угод. Рекомендується привести навчальний план даної ОНП у відповідність до нормативу не менше ¼ аудиторного навантаження та не більше ¾ самостійної роботи. Рекомендується впровадити компетентнісний підхід в процес визнання результатів навчання та відобразити його в Положенні про організацію освітнього процесу Університету. Під час освітнього процесу має місце порушення ст. 7 ЗУ «Про освіту», ч. 12 ст. 45, ст. 48, ЗУ «Про вищу освіту», ст.ст. 1, 5, 21 ЗУ «Про забезпечення функціонування української мови як державної». У нормативних документах ЗВО не відображені чіткі критерії відбору НПП при прийомі на роботу та проходженні конкурсу на заміщення вакантних посад (більш детально - в Критерії 6). Існує необхідність внесення змін до нормативних документів в частині надання повноцінного членства (із правом голосу) здобувачам освіти та роботодавцям в робочих групах при обговоренні, затвердженні та перегляді ОНП. Рекомендується уникати дублювання та повторюваності окремих функцій підрозділів, зокрема щодо соціологічних досліджень, закріпити ці функції у нормативних документах ЗВО. Тематика не всіх досліджень аспірантів є дотичною до назви та контенту наявних вибіркового ОК. Рекомендується розширити перелік обов'язкових та/або вибіркового спеціалізованих дисциплін, які були б більш дотичними до тематик теперішніх та майбутніх аспірантів (власними силами ЗВО чи у співпраці з іншими ЗВО (науковими установами) в межах відповідних договорів). Бажано, щоб Університет фінансово мотивував аспірантів до публікацій в журналах, що входять до баз Scopus та Web of Science.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

В ОНП підготовки доктора філософії зі спеціальності 292 “Міжнародні економічні відносини” прописана мета: підготовку висококваліфікованих науково-педагогічних кадрів, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових комплексних знань і їх впровадження у професійну практику, шляхом формування та розвитку у здобувачів програмних компетентностей, необхідних для розв'язання ними актуальних проблем дослідницько-інноваційної, професійної та викладацької діяльності у сфері міжнародних економічних відносин та відображення їх у власному науковому дослідженні. Водночас ця мета не конкретизується в конкретних цілях, які б дозволили відрізнити її від аналогічних програм в інших ЗВО. З іншого боку, в тексті ОНП прописаний фокус програми: функціонування та розвиток МЄВ між суб'єктами світового економічного простору в процесі еволюції міжнародного співробітництва. ЕГ вважає, що саме такий фокус програми мав би лягти в основу більш чіткого формулювання цілей ОНП. У Відомостях про самооцінювання ЗВО стверджує про комплексний характер ОНП як її особливості. При цьому у вигляді аргументів щодо комплексного характеру програми наводиться інтеграція знань з економіки, філософії, права, математики та іноземної мови за рахунок вивчення відповідних дисциплін. На думку ЕГ, така аргументація підтверджує скоріш відповідність змісту ОНП нормативним вимогам до ОНП третього рівня вищої освіти (а саме переліку обов'язкових компонентів у п.27 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії...) та ніяк не визначає особливості даної ОНП, бо такі вимоги є універсальними для всіх ОНП третього рівня вищої освіти. Більш гото, набуття компетентностей з правових аспектів та математики (про що заявлено як особливості ОНП) ставиться в залежність від вибору здобувачем освітніх компонентів, бо вони представлені лише у вибіркового ОК “Україна в системі світогосподарських зв'язків: нормативно-правова база та вектори розвитку” та “Економіко-математичні методи дослідницьких процесів”. Відповідно до Стратегії розвитку Каразінського університету на 2019–2025 роки (затверджено 27.12.2018 р. <https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/strategiya-rozvytku-universitetu-2019-2025-2.pdf>), трудовий колектив бачить каразінську університетську науку у 2025 році як таку, що зберігає лідерство на українському науковому просторі, має високий міжнародний конкурентний рівень, оптимальне співвідношення фундаментальних і прикладних досліджень і високий потенціал комерціалізації результатів на національному та світових ринках науково-технічних розробок. В даному контексті сформульована мета ОНП “Міжнародні економічні відносини” відповідає Стратегії розвитку Університету та реалізації його девізу «пізнавати – навчати – просвіщати», що заявлений у Відомостях про самооцінювання як Місія Університету. ЕГ вважає, що було б доцільно сформулювати місію ЗВО більш конкретно, виходячи з сутності місії ЗВО як бачення призначення та місця у суспільстві, тобто унікальності ЗВО.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Робочу групу, що визначала зміст та структуру ОНП «Міжнародні економічні відносини», сформували в більшості своїй випускники аспірантури зі спеціальності 08.00.02 — «Світове господарство і міжнародні економічні відносини», а наразі викладачі кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова. До перегляду ОНП у 2020 році були також залучені представники Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської облдержадміністрації, а також здобувачі різних років навчання (надано витяг з протоколу засідання Вченої ради факультету). Аналіз наданого документу та відповіді на запитання у фокус-групах довели, що перегляд та вдосконалення ОНП реально відбулось більшою мірою в ході підготовки до акредитації 2020 року та знайшли своє відображення у версії ОНП 2020 року, яка вже введена в дію з 1 вересня. Водночас аналіз цілей та програмних результатів навчання ОНП 2016 року та 2019 року показав, що структура та зміст ОНП суттєво покращились за цей період і на цей процес вплинуло залучення більшою мірою викладачів та/або наукових керівників та меншою мірою - роботодавців. Щодо останніх, менеджмент Університету та робоча група ОНП основними роботодавцями для випускників даної ОНП бачить інші ЗВО України та власні лави викладацького складу. ЕГ при цьому з'ясувала в ході зустрічі з роботодавцями і інші потенційні місця працевлаштування, де існує попит на випускників даної ОНП: департаменти зовнішньоекономічної діяльності обласних державних адміністрацій; аналітичні відділи українських філій ТНК, Європейської-бізнес асоціації тощо. Відповідно, робочій групі було б за доцільне переглянути перелік ПРН саме виходячи з більш широкого потенційного спектру працевлаштування випускників ОНП. Водночас ЕГ зауважує, що внутрішні нормативні документи Університету не передбачають участь ані роботодавців, ані здобувачів в робочих групах з розробки (перегляду) освітніх програм (детальніше див. Критерій 8). ЕГ рекомендує ЗВО внести зміни у відповідні документи та передбачити включення представників зазначених груп стейкхолдерів до розробки (перегляду) освітніх програм як рівноправних учасників.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Власний практичний досвід Університету з підготовки кандидатів наук за спеціальністю «Світове господарство і міжнародні економічні відносини», професійних дискусій з академічною спільнотою дозволили робочій групі з розробки ОНП виявити основні затребувані компетентності, якими має володіти випускник ОНП «Міжнародні економічні відносини»: здатність демонструвати системний науковий світогляд, уміння креативно мислити, формулювати висновки і розробляти рекомендації, пропонувати неординарні підходи з використанням новітніх технологій в процесі міжнародного співробітництва, що вплинуло на визначення фокусу програми (див. п.1.1) та основних програмних результатів навчання. Водночас експертна група (ЕГ) зауважує, що тенденції розвитку спеціальності більш наочно представлені в актуальній тематиці наукових досліджень здобувачів, ніж у переліку освітніх компонентів, особливо щодо тих, які б забезпечували здобуття глибоких знань зі спеціальності (більш детально наукову тематика аспірантів див. в Критерії 10). Можна порадити збільшити кількість нормативних* ОК циклу професійної підготовки* (*-термінологія навчального плану даної ОНП). Наразі лише одна навчальна обов'язкова дисципліна «Сучасні виклики в системі МЄВ та світового господарства» «відповідальна» за досягнення більшості ПРН та всіх фахових компетентностей. Регіональний контекст знайшов своє відображення в переліку вибіркових дисциплін, до якого додано дисципліну «Просторова економіка і регіональний розвиток», що є доволі унікальним для подібних ОНП даної спеціальності. Робоча група аргументовано доводить, що введення такої ОК до ОНП зумовлено актуальною науково-практичною проблематикою Харківського регіону, м.Харкова зокрема. Розвиток міжнародного співробітництва м. Харкова, в тому числі в межах підписаних угод про співробітництво з 33 містами світу та в межах координаційної роботи зі Світовим банком, ЄБРР, ЄІБ, Німецьким банком розвитку щодо реалізації крупних інфраструктурних проектів у м. Харкові актуалізує дану ОНП. Спрямованість ОНП на врахування особливостей розвитку міжнародного співробітництва Харківського регіону підтверджується змістовним наповненням таких дисциплін як «Просторова економіка і регіональний розвиток», «Сучасні світові інтеграційні процеси» та «Україна в системі світогосподарських зв'язків: нормативно-правова база та вектори розвитку», робочі програми яких проаналізовані експертною групою. Щодо використання досвіду шістьох наведених аналогічних вітчизняних та іноземних програм (які не конкретизовані у Відомостях про СО), ЕГ не отримала змістовних відповідей на запитання, що саме та на основі яких програм використано при формуванні цілей та програмних РН.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

За відсутності затвердженого відповідного Стандарту вищої освіти в Університеті розроблений Тимчасовий стандарт вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем освіти за освітньо-науковою програмою «Міжнародні економічні відносини» (<http://international-relationstourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/3eab5ba43f2b82a7efcda5507e7414.pdf>). Проаналізовані ЕГ заявлені компетентності та програмні результати навчання ОНП відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій та забезпечують здобуття інтегральної компетентності: здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики. Експертна група також підтверджує, що змістовне наповнення загальних та фахових компетентностей, а також програмних РН здебільшого відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій за такими ідентифікаторами: 1) «знання» - фахові компетентності ФК1 та ФК2 і

відповідні ПРН6, ПРН8; 2) “уміння” - загальні компетентності ЗК1, ЗК2 та ЗК3, фахові компетентності ФК3 та ФК6, а також програмні результати ПРН1-2, ПРН7, ПРН9; 3) “комунікація” - забезпечується загальною компетентністю ЗК4 та фаховими компетентностями ФК4, ФК5, а також програмними результатами навчання ПРН3-5, ПРН10-11; 4) “автономність і відповідальність” забезпечується загальними компетентностями ЗК5 та ЗК6, а також ПРН5 та ПРН6. Разом з тим, ЕГ звертає увагу на неповну відповідність ідентифікатору “комунікація” в частині “використання академічної української та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях”.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Тенденції розвитку спеціальності наочно представлені в актуальній тематиці наукових досліджень здобувачів. Реалізована в структурі ОНП та в змісті навчальних дисциплін (вибіркового блоку) опція дослідження регіонального контексту економічного розвитку з урахуванням глобальних викликів, специфіки зовнішньоекономічних зв'язків та викликів сучасної просторової економіки, виходячи з конкретних завдань розвитку м.Харкова.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Прописаний в тексті ОНП фокус програми (функціонування та розвиток МЕВ між суб'єктами світового економічного простору в процесі еволюції міжнародного співробітництва) мав би лягти в основу більш чіткого формулювання цілей ОНП. На думку ЕГ, було б доцільно сформулювати місію ЗВО більш конкретно, виходячи з сутності місії ЗВО як бачення призначення та місця у суспільстві, тобто унікальності ЗВО, а також оприлюднити місію Університету. Рекомендується залучення стейкхолдерів до перегляду ОНП супроводжувати відповідними організаційними заходами, результати яких оприлюднювати. Рекомендується збільшити кількість освітніх компонентів, що забезпечують здобуття глибинних знань зі спеціальності (в обов'язковій та/або вибірковій частині ОНП), тим більше що загальний обсяг кредитів освітньої складової це дозволяє (наразі 40 кредитів). ЕГ звертає увагу на неповну відповідність ідентифікатору “комунікація” в частині “використання академічної української та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях”.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Формулювання цілей програми не дозволяє відрізнити її від аналогічних програм. Відсутність чітко сформульованої місії ЗВО, яка б спиралась не на короткий традиційний девіз роботи ЗВО, а на стратегічне бачення його призначення та місця у суспільстві. Активне залучення всіх груп стейкхолдерів відбулося більшою мірою в ході підготовки до акредитації; при цьому ЗВО відкрито про це говорить та результативно демонструє зміни в новій редакції ОНП 2020 року. До цього вдосконалення змісту ОНП також відбувалось (період 2016-2019 рр.), однак більшою мірою за рахунок випускників аспірантури минулих років, які є викладачами випускової кафедри.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Освітня складова ОНП третього рівня вищої освіти “Міжнародні економічні відносини” в ХНУ імені В.Н. Каразіна складає 40 кредитів, що відповідає вимогам ЗУ “Про вищу освіту” та Постанови КМУ №261 від 23.03.2016 р. (із змінами 2019 р.).

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ОНП є структурованою як у контексті загального часу навчання (за семестрами/роками), так і змістовно (обов'язкові та вибіркові компоненти в тексті ОНП та розбивка обов'язкових дисциплін на цикли загальної та професійної підготовки в навчальному плані). Освітні компоненти (навчальні дисципліни та аспірантська практика) підпорядковані власній логіці навчання і викладання, яка зображена в структурно-логічній схемі. Водночас логіко-структурній схемі бракує позначок (наприклад, у вигляді стрілок) щодо взаємозалежностей освітніх компонентів, які саме й доводять визначений порядок навчання і викладання. Проведений аналіз переліку та змісту ОК доводить, що визначені навчальні дисципліни та практика разом дозволяють досягти програмних результатів навчання та цілей ОНП. ЕГ виокремлює зауваження щодо однакової структури ОНП для українських та іноземних здобувачів. Так, в частині ОНП №9 “Академічна мобільність” прописана тільки можливість навчання іноземних здобувачів освіти, жодних особливостей навчання для таких студентів не визначено. Наприклад, відсутня нормативна вимога навчання українській мові для тих, хто навчається іноземною мовою. Ця нормативна вимога прописана в розділі 1 “Положення про організацію освітнього процесу...” Зокрема, в розділі “Мова викладання” в п. 1.4.3. говорить, що “для викладання іноземним громадянам, які бажають здобувати вищу освіту за кошти фізичних або юридичних осіб, навчальних дисциплін іноземною мовою університет утворює окремі групи або розробляє індивідуальні програми. При цьому університет забезпечує вивчення такими особами державної мови як окремої навчальної дисципліни”. Ці особливості освітнього процесу для іноземних здобувачів мали б бути відображені в тексті ОНП, а також у розроблених окремих навчальних планах. Наразі на ОНП навчається іноземний здобувач 4-го року навчання Гамарлі Раміг Рауф огли, який не мав такої передбаченої заздалегідь можливості (бо назване вище положення прийняте тільки у 2018 році), що тепер створює певні складнощі при підготовці тексту дисертації, презентації її результатів українською академічною мовою. Даний аспірант має надолужувати здобуття необхідних мовних компетентностей самотужки, про що ЕГ пересвідчилась під час зустрічі з цим здобувачем

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Предметна область визначена в тексті ОНП лише через назву спеціальності, однак можна вважати, що вона конкретизована в блоці “фокус програми” (функціонування та розвиток МЕВ між суб'єктами світового економічного простору в процесі еволюції міжнародного співробітництва). Аналіз освітніх компонентів, включених до освітньої програми та їхнього змістовного наповнення дозволив ЕГ стверджувати, що предметна область та відповідні професійні компетентності можуть бути опановані лише із одночасним освоєнням ОК обов'язкового та вибіркового блоків. В контексті забезпечення наукового дослідження більш глибокими знаннями з певної дисципліни (дотичної до теми здобувача) така ситуація є виправданою. Водночас ЕГ звертає увагу на те, що перелік вибірових дисциплін зі спеціальності не змінився з 2016 року, а також на те, що цей перелік не надає можливості всім аспірантам вибрати дисципліну, дотичну до його наукової теми (детальніше про це в п. 10.1). Бажано було б регулярно переглядати цей перелік освітніх компонентів, із залученням потенційних та наявних здобувачів на цій ОНП, роботодавців, наукових керівників тощо.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

ЕГ констатує, що відповідно до п.3.4, 3.5 «Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна», здобувачам вищої освіти забезпечується можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії за рахунок обрання по одній вибірковій дисципліні, починаючи з 2-го семестру навчання. Здобувач робить свій вибір із залученням наукового керівника та в результаті обговорення дотичності обраних дисциплін науковій проблематиці здобувача. Обсяг дисциплін вибіркового блоку складає 25%, що відповідає вимогам Закону України “Про вищу освіту”. Також здобувачі вищої освіти мають можливість формувати індивідуальну освітню траєкторію через участь у сумісних з іншими ЗВО науково-дослідних роботах тощо, однак процедура зарахування таких результатів навчання має бути деталізована в рамках прописаних етапів реалізації Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/neform-osvita.pdf>), який прийнятий в липні 2020 року. Разом з тим, перелік дисциплін вибіркового блоку, на думку ЕГ, має постійно переглядатися та в разі необхідності оновлюватися (про що сказано вище, у п. 2.3). Рекомендується додатково передбачити можливість обрання ОК з програм іншого рівня вищої освіти та з інших спеціальностей (поки що така можливість на даній ОНП відсутня). Можливо також розширити опційність вибору за рахунок обрання дисциплін з ОНП інших ЗВО (наукових установ) в рамках відповідних партнерських угод.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОНП передбачає ОК “Аспірантська практика”, метою якої є практичне закріплення знань аспірантів з питань організації та форм здійснення освітнього процесу, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення. Отримані під час аспірантської практики компетентності (здатність до: пошуку, систематизації і синтезу інформації; організації та проведення навчальних занять; здатність демонструвати культуру наукового

усного та письмового мовлення при оформленні текстів тощо) будуть корисними в їхній подальшій професійній діяльності на посадах викладача ЗВО, наукового співробітника, тренера, консультанта тощо. Позитивним моментом слід відзначити процедуру захисту звіту про аспірантську практику, яка відбувається у вигляді звітної конференції, до організації та проведення якої залучені аспіранти, факультетський керівник практики, керівники від кафедр, а також комплексний підхід до оцінювання звіту, що включає бали (оцінки) за навчальну роботу, за науково-дослідницьку роботу та організаційно-методичну діяльність під час проходження практики. Важливим критерієм оцінки практичної підготовки є враження здобувачів вищої освіти від проходження аспірантської практики, які вони особисто виголошують та демонструють під час захисту звіту за її проходженням

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Набуття soft skills як соціальних навичок, що дозволяють випускникам бути успішними на робочому місці (викладача, дослідника, експерта, консультанта тощо), в рамках даної ОНП забезпечується як в ході опанування освітніх компонентів (навчальних дисциплін та аспірантської практики), так і за рахунок участі в конференціях, презентаціях результатів дослідження, в ході організації колективної праці при підготовці спільних наукових праць до публікації тощо. Спілкування зі здобувачами, з представниками ради молодих вчених, студентського самоврядування, з викладачами та науковими керівниками надало можливість ЕГ стверджувати, що дана ОНП дає можливість сформулювати у здобувача вищої освіти такі соціальні навички, як: вміння бути лідером, переконувати, знаходити підхід до людей, міжособистісне спілкування, робота в команді, особистісний розвиток, управління часом, ерудованість, креативність, здатність розв'язувати комплексні теоретичні та практичні задачі і проблеми під час професійної діяльності у галузі міжнародних економічних відносин та у процесі навчання. Ці навички додатково формуються під час вивчення як обов'язкових дисциплін, так і дисциплін за вибором: «Підготовка наукових публікацій та презентація результатів досліджень», «Сучасні виклики в системі МЄВ та світового господарства», «Аспірантська практика», «Управління проектами та програмами», наукова робота тощо. Водночас ЕГ рекомендує розширити вибірковість, наприклад із залученням ОК з інших спеціальностей, з метою набуття більш широкого спектру soft skills (наприклад: психологія, друга іноземна мова, діловий етикет, соціологія тощо).

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Відповідно Рекомендацій НА стосовно акредитації освітніх програм третього рівня вищої освіти (с.11, роз'яснення щодо підкритерію 2.8), аудиторне навантаження дисциплін повинно бути не меншим, ніж 1/4 від загального освітнього навантаження. Відповідно до навчального плану, для цієї ОНП такий норматив забезпечується лише для двох нормативних навчальних дисциплін («Підготовка наукових публікацій та презентація результатів досліджень» і «Іноземна мова для аспірантів»). Для решти дисциплін частка аудиторного навантаження складає від 12,5% до 20%, що не відповідає нормативу. Водночас здобувачі вищої освіти наголосили, що їх влаштовує наявна збалансованість навантаження по дисциплінам та достатньо великий обсяг самостійної роботи. ЕГ рекомендує привести навчальний план даної ОНП у відповідність до нормативу не менше 1/4 аудиторного навантаження та не більше 3/4 самостійної роботи.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Дуальна форма освіти за даною ОНП не передбачена.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Багатокомпонентна та змістовна практична підготовка у вигляді аспірантської практики (після завершення освітньої складової ОНП - 5 кредитів в 5-му семестрі), позитивною особливістю якої є проведення публічного

захисту звіту на звітній конференції та самооцінювання здобувачем набутих компетентностей (розроблені відповідні процедура та документація).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабка сторона ОНП: однакова структури ОНП для українських та іноземних здобувачів. Так, в частині ОНП №9 “Академічна мобільність” не прописано жодної особливості навчання для таких здобувачів. Наприклад, відсутня вимога навчання українській мові для тих іноземних аспірантів, хто навчається іноземною мовою (це є внутрішня нормативна вимога Університету). Бажано було б переглядати перелік освітніх компонентів вибіркового блоку з точки зору їхньої більшої дотичності до тем наукових досліджень здобувачів, а також передбачити можливість обрання ОК з програм іншого рівня вищої освіти та з інших спеціальностей (поки що така можливість відсутня). Можливо також розширити опційність вибору за рахунок обрання дисциплін з ОНП інших ЗВО (наукових установ) в рамках відповідних партнерських угод. ЕГ рекомендує привести навчальний план даної ОНП у відповідність до нормативу не менше 1/4 аудиторного навантаження та не більше 3/4 самостійної роботи. ЕГ рекомендує розширити вибірковість, наприклад із залученням ОК з інших спеціальностей, з метою набуття більш широкого спектру soft skills (наприклад: психологія, друга іноземна мова, діловий етикет, соціологія тощо)

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Багатокомпонентна та змістовна практична підготовка. Водночас перелік освітніх компонентів вибіркового блоку не переглядався 4 роки, що слід було зробити з точки зору їхньої більшої дотичності до тем наукових досліджень здобувачів. Відсутня можливість обрання ОК з програм іншого рівня вищої освіти та з інших спеціальностей, а також з ОНП інших ЗВО (або наукових установ). Невідповідність балансу навантаження аудиторна робота - самостійна робота нормативу (не менше 1/4 аудиторного навантаження та не більше 3/4 самостійної роботи).

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Вступ здобувачів на ОНП за третім рівнем вищої освіти зі спеціальністю «Міжнародні економічні відносини» регулюється загальними Правилами прийому на навчання до аспірантури та докторантури Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна у 2020 році та оприлюднені на офіційному веб-сайті (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/dodatok-7-1-2020-2.pdf>). В Правилах прийому визначено перелік необхідних документів, серед яких є дослідницька пропозиція, що формується в науковому колі “здобувач - науковий колектив випускової кафедри - рада факультету”. Використання змісту дослідницької пропозиції (актуальність теми; обізнаність з основними науковими доробками вчених, в тому числі з числа викладачів Університету; формування попередньої наукової гіпотези тощо) у вигляді презентації під час вступного іспиту слід вважати позитивною практикою. ЕГ рекомендує впровадити цю практику для всіх вступників (поки що така практика є опційною, за рішенням факультету/інституту) виходячи з того, що вже на етапі вступу здобувач опиняється в колі дослідників, які на перших роках навчання формуватимуть “критичну масу дослідників” для наукової тематики аспіранта та впливатимуть на якість наукового пошуку та його результативність. ЕГ стверджує, що правила прийому на навчання ОНП за третім рівнем вищої освіти не містять дискримінаційних положень.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Прийом на навчання за даної ОНП відбувається за загальноуніверситетськими “Правилами прийому на навчання до аспірантури та докторантури”. Особливість самої освітньо-наукової програми враховані в змісті Програми вступного екзамену зі спеціальності (<http://international-relationships-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/1d3060729a71cd70214abed24e0d4ddo.pdf>). На зустрічах з допоміжними підрозділами та адміністративним персоналом було з'ясовано, що перегляд програми вступного екзамену відбувається щорічно; це також підтверджує аналіз змісту програми, переліку літературних джерел. Позитивної оцінки заслуговує внесення до переліку теоретичних питань екзамену найбільш актуальних проблем та відповідних наукових напрямів розвитку МEB (сучасні світ-системні концепції; індустриальні цивілізації та технологічні уклади;

транснаціоналізація та розвиток країн “Триади”; математична інтерпретація світової економіки; сталий екологоузгоджений розвиток; поглиблення внутрігалузевої міжнародної спеціалізації; проблема “меж розвитку” та моделі Римського клубу, Міжнародного економічного форуму тощо; глобальні трансформації та модель економіки знань і багато інших сучасних тем). Список рекомендованої літератури релевантний заявленим теоретичним питанням; в списку присутні монографії та навчальні посібники викладачів факультету та випускової кафедри. Щодо форми проведення екзамену у письмовій формі та виключно як відповіді на три теоретичних завдання, на думку ЕГ це збільшує потенційну суб’єктивність загальної оцінки. Можна було б додати до теоретичних питань (або замінити їх останніми) добре продумані тестові завдання різного виду, що збільшить об’єктивність оцінки вступного екзамену зі спеціальності.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Вимоги щодо визнання результатів навчання, здобутих в інших ЗВО, є чіткими, зрозумілими, доступними для всіх учасників освітнього процесу та прописані в Розділі 6 Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна. Водночас ЕГ рекомендує покращити ці вимоги за рахунок використання компетентнісного підходу, а не тільки кількісно-обмежувального підходу щодо правил визнання (мінімальна кількість кредитів академічної різниці). Процедура визнання прописана детально і також не містить дискримінаційних положень. В університеті створений відділ визнання та легалізації документів про освіту, який займається процедурою визнання результатів навчання <https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/polozhenia.pdf>.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

В липні 2020 року в ХНУ імені В.Н. Каразіна затверджено Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/neform-osvita.pdf>), в якому з урахуванням компетентнісного підходу та з використанням термінології результатів навчання прописані порядок визнання, відповідні процедури, в тому числі процедури оскарження. ЕГ з’ясувала, що наразі Університет не має досвіду визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Використання змісту дослідницької пропозиції (актуальність теми; обізнаність з основними науковими доробками вчених, в тому числі з числа викладачів Університету; формування попередньої наукової гіпотези тощо) у вигляді презентації під час вступного іспиту слід вважати позитивною практикою. Інституційна підтримка процесу визнання результатів навчання у вигляді окремого відділу визнання та легалізації документів про освіту, з чіткими функціями та завданнями щодо виконання положень національного законодавства та нормативних актів Європейського спільного простору вищої освіти в сфері визнання результатів навчання.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

ЕГ рекомендує розширити практику презентації дослідницької пропозиції як частини вступного іспиту на дану ОНП для всіх вступників (поки що така практика є опційною, за рішенням факультету/інституту), виходячи з того, що вже на етапі вступу здобувач опиняється в колі дослідників, які на перших роках навчання формуватимуть “критичну масу дослідників” для наукової тематики аспіранта та впливатимуть на якість наукового пошуку та його результативність. Письмова форма проведення вступного екзамену у вигляді відповідей на три теоретичних завдання збільшує потенційну суб’єктивність загальної оцінки. Рекомендується додати до теоретичних питань добре продумані тестові завдання різного виду, що збільшить об’єктивність оцінки вступного екзамену зі спеціальності. Рекомендується вдосконалити вимоги щодо визнання результатів навчання, здобутих в інших ЗВО, прописані в Розділі 6 Положення про організацію освітнього процесу за рахунок використання компетентнісного підходу, а не тільки кількісно-обмежувального підходу щодо правил визнання (мінімальна кількість кредитів академічної різниці).

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

На фоні визначених сильних сторін та позитивних практик є зауваження щодо покращення змісту процесу визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО (використання компетентнісного підходу) та розширення практики презентації дослідницької пропозиції як елементу вступного іспиту на всіх здобувачів третього рівня вищої освіти за даною ОНП. Зауваження можуть бути виправлені, а пропозиції імplementовані в короткий час.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Форми та методи навчання, описані в розділі Таблиці 3 відомостей про СО та в робочих програм навчальних дисциплін, які були опрацьовані ЕГ, в цілому сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання та здебільшого відповідають вимогам студентоцентрованого підходу. Здобувачі вищої освіти вказують на використання викладачами новітніх методів навчання під час проведення практичних занять, а саме методів активного навчання. В рамках ОНП зберігається загальноуніверситетський підхід до творчої свободи, здобувачі самостійно мають можливість обирати теми дисертаційних досліджень та починають працювати над їх формуванням ще під час навчання в магістратурі. Заклад систематично проводить опитування серед здобувачів щодо рівня їх задоволеності навчанням і викладанням. Результати опитувань обговорюються на кафедрах та стають підставою до внесення змін щодо покращення освітнього процесу. Разом з тим, під час здійснення освітнього процесу ЗВО не виконує підпункти п. 1.4. Положення про організацію освітнього процесу. Під час спілкування з гарантом ОНП, керівництвом ЗВО та здобувачами і представниками органів студентського та громадського самоврядування, експертна група встановила, що на 4 курсі навчався один здобувач (іноземний студент), який завершив освітню компоненту, отримав академічну довідку та готується до захисту дисертаційного дослідження. Протягом усього терміну навчання викладання для цього здобувача здійснювалося російською мовою. Зі спілкування з самим здобувачем та його науковим керівником, експертна група зробила висновок, що здобувач державною мовою майже не володіє. Крім того, інші здобувачі визнали, що під час освітнього процесу науково-педагогічні працівники надають пояснення щодо окремих питань російською мовою. На думку експертної групи, закладу необхідно посилити роз'яснювальну роботу щодо обов'язкового використання в освітньому процесі державної мови – української. Чітке дотримання ЗВО ст. 7 ЗУ «Про освіту», ч. 12 ст. 45, ст. 48, ЗУ «Про вищу освіту», ст.ст. 1, 5, 21 ЗУ «Про забезпечення функціонування української мови як державної» є однією з умов досягнення закладом заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання. Крім того, експертна група рекомендувала б ЗВО запровадити власні програми підвищення кваліфікації для НПП з ділової української мови та при перегляді ОНП звернути уваги на можливість доповнення її освітніми компонентами вивчення української мови, історії культури, літератури (до прикладу «Українські студії»). Що стосується навчання іноземних здобувачів, то для них ЗВО повинен в обов'язковому порядку включати до переліку освітніх компонент вивчення державної мови. Разом з тим, експертна група відзначає, що при спілкуванні, НПП та керівництво ЗВО визнали існування зазначених обставин та гарантували їх усунення у короткі строки.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

На запит експертної групи ЗВО було надано програму вступного екзамену до аспірантури на відповідну ОНП та ОНП Міжнародні економічні відносини зі змінами і доповненнями станом на березень 2020 року. Здобувачі та НПП підтвердили про своєчасну обізнаність із вимогами зазначеного документа. Крім того, із наданих витягів з протоколів вбачається залучення стейкхолдерів до процесу внесення змін і доповнень до ОНП. Разом з тим, експертна група відзначає формальність такого долучення. Крім того, при спілкуванні, більшість стейкхолдерів не змогли конкретизувати яку саме їх пропозицію було враховано під час затвердження чи перегляду ОНП. Зміст освітніх компонент доводиться до відома здобувачів вищої освіти на початку семестру на першому занятті, що було підтверджено як здобувачами, так і НПП. На сайті закладу розміщено робочі навчальні програми освітніх компонент та їх анотації http://international-relationships-tourism.karazin.ua/research/postgraduate/pidghotovka_aspirantiv.html. Про цілі, зміст та очікувані результати проходження аспірантської практики здобувачі дізнаються на настановчій конференції, яка розкриває цілі, зміст та очікувані результати саме цього освітнього компонента. Захист результатів аспірантської практики відбувається публічно (більш детально див. в Критерії 2). Здобувачі підтвердили про достатність їхньої поінформованості про цілі, зміст та програмні результати навчання, порядок та критерії оцінювання у межах окремих освітніх компонент.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

На запит експертної групи ЗВО було надано програму вступного екзамену до аспірантури на відповідну ОНП та ОНП Міжнародні економічні відносини зі змінами і доповненнями станом на березень 2020 року. Здобувачі та НПП підтвердили про своєчасну обізнаність із вимогами зазначеного документа. Крім того, із наданих витягів з протоколів вбачається залучення стейкхолдерів до процесу внесення змін і доповнень до ОНП. Разом з тим, експертна група відзначає формальність такого долучення. Крім того, при спілкуванні, більшість стейкхолдерів не змогли конкретизувати яку саме їх пропозицію було враховано під час затвердження чи перегляду ОНП. Зміст освітніх компонент доводиться до відома здобувачів вищої освіти на початку семестру на першому занятті, що було підтверджено як здобувачами, так і НПП. На сайті закладу розміщено робочі навчальні програми освітніх компонент та їх анотації http://international-relationships-tourism.karazin.ua/research/postgraduate/pidghotovka_aspirantiv.html. Про цілі, зміст та очікувані результати проходження аспірантської практики здобувачі дізнаються на настановчій конференції, яка розкриває цілі, зміст та очікувані результати саме цього освітнього компонента. Захист результатів аспірантської практики відбувається публічно (більш детально див. в Критерії 2). Здобувачі підтвердили про достатність їхньої поінформованості про цілі, зміст та програмні результати навчання, порядок та критерії оцінювання у межах окремих освітніх компонент.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Під час спілкування керівником бібліотеки закладу та аналізуючи наданий бібліотекою на запит світ, експертна група переконалася, що ЗВО забезпечує НПП та здобувачів необхідними періодичними виданнями і сучасною фаховою літературою. Разом з тим, з аналізу наданих ЗВО документів та спілкування з науково-педагогічними працівниками експертна група встановила, що за чотири роки реалізації ОНП не змінювався перелік та наповнення освітніх компонент. На запит експертної групи було надано численні сертифікати про участь здобувачів і науково-педагогічних працівників ЗВО у міжнародних проектах та стажуваннях. Зі спілкування з НПП експертна група переконалася, що останні вивчають багато нових практик за кордоном, проте роботу з використання цих практик та досвіду під час реалізації ОНП необхідно значно посилювати. Перелік вибіркового дисциплін є обмеженим. Під вибірконими дисциплінами ЗВО розуміє виключно фахові дисципліни. Перелік вибіркового дисциплін за чотири роки також був незмінним. Таким чином, здобувачі позбавлені можливості формувати індивідуальну освітню траєкторію з урахуванням нових наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі. Експертна група рекомендувала б ЗВО створити загальноуніверситетський каталог вибіркового дисциплін та дозволити здобувачам обирати вибірково дисципліни з інших освітньо-кваліфікаційних рівнів. При спілкуванні зі здобувачами, експертна група відзначає, що частина з них володіють на високому рівні англійською мовою, націлені на публікаційну діяльність у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз. Разом з тим, експертна група рекомендувала б ЗВО посилити вивчення усіма здобувачами іноземних мов, в тому числі мов Європейського союзу. Крім того, варто відзначити, що використання російської мови в освітньому процесі не сприяє розвитку такого напрямку роботи ЗВО, як інтернаціоналізація та не сприяє оновленню змісту освіти з урахуванням позитивних практик ЗВО європейських країн.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Експертна група активну діяльність закладу щодо участі в грантових програмах та відзначає позитивну практику залучення закладом викладачів та здобувачів даної ОНП до реалізації грантових програм (наприклад Жана Моне). Водночас частина здобувачів, які навчаються на даній ОНП, у програмах міжнародної мобільності варто було б активізувати, оскільки закордонні стажування здобувачі мали тільки навчаючись в магістратурі (наприклад, Коняєва Є. проходила мовне стажування в Camino Barcelona Spanish School та відвідувала зони вільної торгівлі порт Ікіке та індустріальні парки в районі Антофагаста в Чілі; Махова Л. навчалася за програмою Erasmus+ в Університеті Салерно (Італія)). ЕГ вважає за потрібне розширити подібні практики також і для ОНП "МЕВ" третього рівня вищої освіти. Під час спілкування зі здобувачами та НПП з'ясувалось, що ЗВО майже не фінансує їх участь у наукових заходах за кордоном. Експертна група рекомендує ЗВО щорічно затверджувати кошторис на діяльність Ради молодих вчених ХНУ імені В.Н. Каразіна, у якому окремо статтею витрат передбачати кошти на відрядження здобувачів для участі у закордонних наукових заходах. Крім того, експертна група рекомендувала б ЗВО вивчити питання відшкодування витрат НПП за закордонні відрядження та віднайти шляхи фінансування таких видатків. На запит експертної групи ЗВО було надано звіт про зовнішню діяльність Факультету. Експертна група відзначає різноманіття іноземних ЗВО-партнерів та програм, проте рівень обізнаності НПП та здобувачів про ці можливості необхідно посилити через систематичне ведення роз'яснювальної роботи. Також на запит ЗВО було надано низку сертифікатів професора В. Бабенко та здобувачки Є. Коняєвої про участь у міжнародних програмах і стажуваннях, що свідчить про особливо активну роботу зазначених осіб у напрямку інтернаціоналізації. Експертна група позитивно оцінює досвід зазначеного викладача і аспірантки та вважає, що використання такого досвіду, з огляду на високий рівень заходів, і залучення інших НПП та здобувачів до зазначених заходів сприятиме посиленню роботи в напрямку інтернаціоналізації. Для реалізації цих рекомендацій ЗВО необхідно посилити заходи матеріальної і

морального заохочення НПП і здобувачів. Крім того, експертна група відзначає позитивні практики щодо запрошення для спілкування зі здобувачами фахівців з різних країн світу, на чому під час зустрічі наголошували здобувачі.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Заклад систематично проводить опитування серед здобувачів щодо рівня їх задоволеності навчанням і викладанням. Результати опитувань обговорюються на кафедрі та стають підставою до внесення змін щодо покращення освітнього процесу. Здобувачі та НПП мають доступ до роботи з виданнями, включеними до міжнародних науково-метричних баз даних Scopus та Web of Science. Під час навчання, викладання та проведення досліджень користуються інформацією, що міститься у таких виданнях. ЗВО здійснює досить активну діяльність щодо участі в грантових програмах. Експертна група відзначає позитивну практику залучення закладом здобувачів та викладачів даної ОНП до реалізації грантових програм імені Жана Моне, що пов'язані із дистанційним навчанням.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Заклад не оновлює перелік обов'язкових та вибіркового освітніх компонент протягом 4-х років. Не всі здобувачі мають в індивідуальному навчальному плані бодай одну навчальну дисципліну, яка є максимально дотичною до кола їхніх наукових інтересів. Встановлено, що під час освітнього процесу має місце порушення ст. 7 ЗУ «Про освіту», ч. 12 ст. 45, ст. 48, ЗУ «Про вищу освіту», ст.ст. 1, 5, 21 ЗУ «Про забезпечення функціонування української мови як державної», а також не виконує п. 1.4. Положення про організацію освітнього процесу ХНУ імені В.Н. Каразіна. Усунення зазначених недоліків є однією з умов досягнення закладом заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, зважаючи й на те, що за відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня. Відповідно до Національної рамки кваліфікацій, випускник ОНП доктора філософії повинен вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому; вільно використовувати академічну українську та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях. Експертна група рекомендувала б ЗВО запровадити власні програми стажування для здобувачів на НПП з ділової української мови. Що стосується навчання іноземних здобувачів, то для них ЗВО повинен в обов'язковому порядку включати до переліку освітніх компонент вивчення державної мови. В закладі недостатньо врегульоване питання відшкодування НПП та здобувачам коштів за міжнародні відрядження. Останнім складно користуватися можливістю відшкодування коштів за міжнародні відрядження зокрема з метою участі у міжнародних наукових заходах. Експертна група рекомендувала б ЗВО врегулювати зазначене питання та посилити матеріальне і моральне заохочення за участь НПП та здобувачів у діяльності щодо інтернаціоналізації.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Форми та методи навчання на ОНП в цілому сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, здебільшого відповідають вимогам студентоцентрованого підходу. Визначаючи рівень відповідності за критерієм, ЕГ бере до уваги позицію здобувачів щодо задоволеності рівнем навчання і викладання на ОНП, прагнення ЗВО залучити стейкхолдерів до процесу перегляду та оновлення ОНП. Здобувачі спільно з науково-педагогічними працівниками залучені до наукових досліджень та здійснюють апробацію результатів своїх досліджень. Помічені ЕГ недоліки в частині недотримання ЗВО п. 1.4. Положення про організацію освітнього процесу, окремих норм мовного законодавства та недосконала система відшкодування витрат на закордонні відрядження у ЗВО можуть бути усунуті в короткі строки, зважаючи на позитивне ставлення працівників закладу до висловлених пропозицій та помітну позитивну динаміку розвитку ЗВО.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для

окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

За рівнем контролю результатів навчання у внутрішніх нормативних документах ЗВО розрізняє: самоконтроль, кафедральний, факультетський (інститутський) та ректорський контроль. В освітньому процесі у ЗВО використовуються такі види контролю результатів навчання: вхідний, поточний протягом семестру, контрольні роботи, передбачені навчальним планом, приймання індивідуальних завдань, курсових робіт, підсумковий семестровий, відстрочений контроль, атестація здобувачів вищої освіти (Положення про організацію освітнього процесу, яке розміщене на гугл-диску https://drive.google.com/drive/folders/oBwRBoOD_AlQSZoxDTkt2eDNrXoU). Оцінювання результатів навчання здобувачів за результатом підсумкового семестрового контролю здійснюється за 100-бальною шкалою. Для отримання позитивної оцінки, який дозволяє продовжити навчання, здобувач має набрати більше ніж 49 балів. Якщо підсумковий семестровий контроль відбувається у формі екзамену, то до екзамену здобувач може набрати максимально 60 балів, а за результатом екзамену – до 40 балів. Відповідно до Положення, розклад екзаменаційних сесій затверджується першим проректором і доводиться до науково-педагогічних працівників і здобувачів вищої освіти не пізніше, ніж за місяць до початку сесії. У разі захворювання екзаменатора завідувач кафедри повинен здійснити його заміну і сповістити про це деканат. На підготовку здобувачів вищої освіти до кожного семестрового екзамену необхідно планувати 2-4 дні. Перед кожним екзаменом проводиться консультація. Експертна група підтримує практику проведення більшості семестрових екзаменів у письмовій формі, що закріплено п. 5.3.6.9 Положення. Наявність письмової роботи у випадку оскарження результату її оцінювання сприяє досягненню більшої об'єктивності. Положенням також передбачено, що на початку семестру науково-педагогічний працівник повинен ознайомити (оприлюднити на веб-сайті факультету або кафедри) здобувачів вищої освіти зі змістом, структурою, формою екзаменаційної (залікової) роботи та прикладами завдань попередніх років. При спілкуванні з НПП та здобувачами експертна група отримала підтвердження, що ЗВО дотримується зазначених норм Положення. В цілому, аналізуючи надані ЗВО документи, спілкуючись з НПП, здобувачами та випускниками ЗВО експертна група дійшла висновків, що форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь. Разом з тим, експертна група рекомендує ЗВО розміщувати нормативні документи не на гугл-диску, а безпосередньо на офіційному сайті закладу, що полегшить роботу стейкхолдерів з такими документами.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт відсутній

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Відповідно до п. 5.3.6.11 Положення про організацію освітнього процесу, здобувач вищої освіти повинен бути ознайомлений із результатами своєї екзаменаційної (підсумкової залікової) письмової роботи не пізніше, ніж через п'ять робочих днів після її написання. Здобувач має право ознайомитися з перевіреною роботою й одержати пояснення щодо отриманої оцінки. У разі незгоди з оцінкою здобувач має право подати в день оголошення оцінки або наступний робочий день завідувачу кафедри письмову апеляцію, вказавши конкретні причини незгоди з оцінкою. Завідувач кафедри разом з екзаменатором, залучаючи, за необхідності, інших фахівців, протягом трьох днів розглядає апеляцію і в усній формі сповіщає здобувача вищої освіти про результати розгляду. Експертна група відзначає, що здобувачі поінформовані про існуючі процедури, проте практики оскарження результатів контрольних заходів на відповідній ОНП будь-хто зі стейкхолдерів не пам'ятає. Експертна група відзначає, що зазначені питання врегульовані не досить чітко. Також Положення не регулює уникнення можливого конфлікту інтересів, якщо завідувач кафедри і викладач - це одна й та сама людина. Положення не визначає порядку створення неупередженої апеляційної комісії із залученням до її роботи виборних органів самоврядування здобувачів чи профспілкової організації. Положення щодо залучення інших фахівців так прописане, що містить більше рекомендаційний характер. Крім того, до звернення здобувача висуваються вимоги: письмова форма, зазначення конкретних причин незгоди. Разом з тим, до відповіді, за результатом розгляду апеляції такі вимоги не висуваються. Форма відповіді – усна. З наведеного ЕГ дійшла висновків, що існуючі в ЗВО процедури не у всіх випадках дозволяють запобігти та врегулювати конфлікт інтересів, а порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження врегульований у спосіб, що у окремих випадках ставить здобувача у дискримінаційне положення. У відомостях про самооцінювання зазначено, що у випадку незгоди із результатом оцінювання здобувач може звертатися у тому числі і до гаранта освітньої програми. Разом з тим, внутрішні документи ЗВО не регулюють повноваження гаранта при виникненні таких випадків. Крім того, за наслідками зустрічей зі здобувачами та представниками органів самоврядування, ЕГ дійшла висновків, що здобувачі мають можливість захищати свої права особисто та через обрані ними органи громадського самоврядування. ЕГ відзначає високий рівень роботи органів студентського самоврядування, які є дієвими, ведуть роз'яснювальну роботу щодо існуючих процедур запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, процедур оскарження результатів

контрольних заходів і їх повторного проходження. Водночас ЕГ рекомендує конкретизувати в Положенні участь виборних органів при процедурі оскарження здобувачами результатів оцінювання.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

У ЗВО затверджено Політику Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна у сфері якості на 2017-2020 роки <https://www.univer.kharkov.ua/docs/quality/PolItika%20HarkIvskogo%20natsIonalnogo%20unIversitetu%20ImenI%20V.%20N.%20KarazIna.pdf>. Наказом ректора у 2017 році введено в дію Настанову, яка містить нормативні посилання, положення щодо організації зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на освітню та наукову діяльність, визначає сферу застосування системи управління якістю, відповідальність керівництва, порядок планування тощо <https://www.univer.kharkov.ua/docs/quality/nastanova-z-yakosti.pdf>. Документ досить вичерпно регулює управління якістю у ЗВО. Зі спілкування з НПП, здобувачами та представниками органів студентського і громадського самоврядування, експертна група пересвідчилася, що усі обізнані з існуючими процедурами, широко розуміють поняття «академічна доброчесність», мають щирі прагнення у дотриманні цього принципу. Здобувачі продемонстрували глибокі знання у питанні академічного плагіату та недопустимості такого явища в освіті. У ЗВО діють й інші документи, які регулюють питання дотримання академічної доброчесності: Порядок проведення внутрішніх аудитів системи управління якістю та здійснення коригувальних і запобіжних дій, Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти, Порядок проведення перевірки кваліфікаційних робіт, наукових праць та навчальних видань щодо наявності запозичень з інших документів, Статут Університету. Положення про організацію освітнього в Університеті містить окремий розділ, який регулює діяльність Управління якістю освіти, до функціональних обов'язків якого віднесена виховна діяльність, робота з формування у студентів університету громадської відповідальності, патріотизму, академічної доброчесності, корпоративної культури. При спілкуванні зі здобувачами та НПП, усі підтвердили, що в ЗВО наукові тексти перевіряються на предмет наявності плагіату. На запит закладом було надано довідки, які підтверджують перевірку кваліфікаційних робіт на наявність плагіату. Експертна група відзначає правильність практики покладення відповідальності за виявлення плагіату в роботах здобувачів на їхніх наукових керівників, оскільки технічні служби можуть констатувати наявність в роботі певних співпадінь і лише спеціаліст в галузі може визначити чи є такі співпадіння плагіатом. Заклад систематично проводить роботу з пропагування академічної доброчесності серед колективу: круглі столи, семінари, консультації. ЗВО є учасником низки міжнародних програм, в тому числі і грантових, які спрямовані на пропагування академічної доброчесності.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Положення внутрішніх документів, що регулюють політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, відомі усім стейкхолдерам та виконуються ними. Якісний рівень роботи органів студентського самоврядування за всіма напрямками діяльності, зокрема і щодо обізнаності про існуючі в ЗВО правила проведення контрольних заходів та процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, порядок оскарження результатів контрольних заходів, а також завжди готові допомогти здобувачеві захистити його права, якщо це буде потрібно. За результатом довідки про наявність співпадінь, науковий керівник приймає рішення про наявність чи відсутність плагіату у роботі здобувача. Така практика, на думку експертної групи, є правильною, з огляду на те, що питання наявності чи відсутності плагіату має вирішувати фахівець у відповідній галузі, оскільки поняття «співпадіння» і «плагіат» не можна ототожнювати.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Положення про організацію освітнього процесу не визначає порядку створення неупередженої апеляційної комісії із залученням до її роботи представників виборних органів самоврядування здобувачів чи профспілкової організації. Існуючі в ЗВО процедури не у всіх випадках дозволяють запобігти та врегулювати конфлікт інтересів, а порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження врегульований у спосіб, що у окремих випадках може ставити здобувача у дискримінаційне положення.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання. Здобувачі вчасно поінформовані про проведення таких заходів. ЕГ із впевненістю може відзначити, що в ЗВО сформовано політику академічної доброчесності, а заходи, які здійснюються з цією метою сприяють не лише виявленню такого явища як академічний плагіат, а й результативно запобігають його появі. Існуючі незгодженості в Положенні про організацію освітнього процесу та недостатня урегульованість прав і обов'язків гаранта в процесі оскарження здобувачами результатів навчання є порівняно незначними недоліками, що можуть бути усунуті у достатньо короткі строки.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Як засвідчив проведений ЕГ аналіз публікації та кваліфікація НПП, які ведуть підготовку здобувачів освіти за ОП, високо корелюють із змістом ОК, предметною областю ОП та спеціальністю, дозволяють досягати програмних цілей та результатів ОП (таблиця 2 звіту самооцінювання) ЗВО відповідно до надісланого запиту ЕГ (п.3 запиту ЕГ) на предмет інформації щодо відповідності академічної та/або професійної кваліфікації викладачів навчальним дисциплінам завантажена до системи як відповідь на запит ЕГ щодо додаткової інформації; файл “дані про відповідність”), надав вичерпний перелік публікацій викладачів для підтвердження академічної кваліфікації як свідчення наявності наукової діяльності у цій сфері. Із наявної у ЕГ інформації щодо наукових ступенів викладачів, тем їх захищених дисертацій, опублікованих праць та інших підпунктів п.30 Ліцензійних умов, підтверджується їх відповідність дисциплінам, що викладаються. Викладачі, які брали активну участь у спілкуванні із ЕГ, професійно та змістовно відповідали на поставлені ЕГ запитання: Ханова Олена В`ячеславівна, Матюшенко Ігор Юрійович, Довгаль Олена Андріївна, Новікова Людмила Вікторівна, Григорова-Беренда Лариса Іванівна. На сайті кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова міститься актуальна інформація про НПП (http://international-relations-tourism.karazin.ua/schools/meo/kadry_MEV.html), (http://international-relations-tourism.karazin.ua/research/postgraduate/pidghotovka_aspirantiv.html).

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Конкурсний відбір НПП у ЗВО проводиться відповідно до вимог нормативних документів та положення, що діє у ЗВО, як то: “Про порядок обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна” (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/polozhennya/obrannya-nauk-pedagog-pracivnykiv2019.pdf>). Водночас конкретних критеріїв конкурсного відбору на певну посаду у даному положенні не зазначено. Окремі не чіткі критерії зазначені у Статуті ЗВО: наукові публікації, монографії, підручники, навчально-методичні посібники, а також стаж викладацької роботи у закладах вищої освіти та стаж наукової роботи тощо (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/statute/uk-statut2018.pdf>). У спілкуванні із відповідними фокус-групами викладачів та керівників ЗВО ця інформація в цілому підтвердилася, однак, ЗВО слід було б прописав мінімальні вимоги до конкурсантив.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

На зустрічі із фокус-групою роботодавців було підтверджено, що ЗВО залучає роботодавців до участі у реалізації ОНП, її удосконалення та обговорення. У ЗВО проходять ярмарки вакансій як майданчики для прямої комунікації із роботодавцями, до прикладу «Старт кар'єри» (http://international-relations-tourism.karazin.ua/news/1272-Yarmarok_vakansiy_v_universiteti). На разовій основі проводяться майстер-класи та тренінги від успішних випускників, керівників підприємств, наприклад: лекція Надзвичайного і Повноважного Посла Азербайджанської Республіки в Україні (http://international-relations-tourism.karazin.ua/news/1273-Azer_Hudiev); тренінг «Практика фондів регіонального розвитку ЄС та процес підприємницького відкриття у стратегіях смарт-спеціалізації» (<http://international-relations-tourism.karazin.ua/announcements/743-Trening>) лекція співзасновника Alibaba Group Джека Ма (https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/univer_today/news?news_id=9265) тощо.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Як засвідчили зустрічі із керівництвом ЗВО, викладачами та гарантом ОП, залучення професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців відбувається, хоча на непостійній основі. До викладання на ОП залучені практики галузі: Ігор Матюшенко - колишній начальник Головного управління зовнішньоекономічних зв'язків та міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації. До викладання на факультеті та кафедрі дисциплін з тематики МЕВ також залучені Валерій Резніков – колишній начальник відділу міжнародних відносин, євроінтеграції та протоколу управління зовнішньоекономічних зв'язків та міжнародних відносин Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації та Ольга Чичина – депутат Харківської міської ради, голова постійної комісії Харківської міської ради з гуманітарних питань (http://international-relations-tourism.karazin.ua/schools/meo/kadry_MEV.html). Інформації про лекції практиків подаються на веб-сайті ЗВО у розділі новин (https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/univer_today/news/), новин факультету (<http://international-relations-tourism.karazin.ua/news/>). У 2020 році у ЗВО відбувся Міжнародний освітній онлайн-проект “Diplomacy Talks”: http://international-relations-tourism.karazin.ua/news/1368-Diplomacy_Talks, участь у роботі зі студентами взяли провідні фахівці галузі.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Згідно з діючим у ЗВО Положенням “Про систему забезпечення якості вищої освіти (систему внутрішнього забезпечення якості)” (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/systema-iaкости.pdf>) підвищення кваліфікації, у тому числі у вигляді стажування, науково-педагогічних працівників організовується та проводиться згідно з п'ятирічним планом-графіком. Тобто, не рідше 1 раз на 5 років забезпечується підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників. Професійний розвиток викладача регламентується положенням “Про підвищення кваліфікації та стажування” (<https://univer.kharkov.ua/docs/work/polozhennya-pro-pidvyshchennya-kvalifikacii.pdf>) та Програмами підвищення кваліфікації по ЗВО. Приклади стажування ОНП на курсах «Технології дистанційної освіти у ВНЗ» (Довгаль О.А., Григорова-Беренда Л.І., Сторінка 10 Матюшенко І.Ю., Ханова О.В., Шуба М.В.), «Українська мова-професійне спрямування» (Ханова О.В., Шуба М.В.), короткострокових курсах підвищення кваліфікації «Сучасні методи навчання» (Григорова-Беренда Л.І.), одержали сертифікат В2 з іноземної мови (Матюшенко І. Ю., Шуба М.В.) тощо. Відповідно до сертифікатів, наданих ЄГ, підтвердження по активній міжнародній роботі отримано лише по 3 викладачах, а саме: Матюшенко І. Ю., Шуба М.В., Бобенко В.). Викладачі, які мають педагогічний стаж до 10 років, можуть підвищити кваліфікацію в школі педагогічної майстерності. Оцінювання професіоналізму викладачів здійснюється шляхом визначення рейтингів науково-педагогічних працівників. Система професійного розвитку викладачів реалізується спільно з установами-партнерами (<https://dist.karazin.ua/for-teachers/training>). Відповідно до «Стратегії розвитку Каразінського університету на 2019–2025 рр.» створені програми сприяння професійному розвитку викладачів (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/strategiya-rozvytku-universitetu-2019-2025-2.pdf>). У таблиці 2 звіту самооцінювання ОП наведені дані про проходження стажування викладачів у інших організаціях та структурах, які підтверджують пов'язані із їх професійною діяльністю підвищення кваліфікації. Інформація щодо участі викладачів у підготовці в рамках Школи викладацької майстерності, яка зазначена у звіті самооцінювання ЄГ підтвердити не може, оскільки лінк на сайті ЗВО датований 2014 роком (https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/univer_today/news?news_id=3824 ; <http://fpo.univer.kharkov.ua/ck/stazh/index.php>). Цей фактор призводить до доречності на думку експертів надати ЗВО рекомендації щодо необхідності подальшої роботи з розвитку викладацької майстерності НПП.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Згідно із інформацією, наданою керівництвом ЗВО та фокус-групами керівників підрозділів, у ЗВО наявна система мотивування, матеріального та нематеріального заохочення у формі надбавок та доплат до посадових окладів, премій за здобутки у професійній викладацькій сфері. ЗВО стимулює роботу НПП на основі положень Колективного договору між адміністрацією та трудовим колективом ЗВО на 2020-2024 рр. (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/Koldogovor2020-24.pdf>). Згідно із Колективним договором між адміністрацією та трудовим колективом ЗВО (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/Koldogovor2020-24.pdf>) та Статутом ЗВО (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/statute/uk-statut2018.pdf>) існують такі умови преміювання та заохочення викладачів Університету: преміювання працівників відповідно до їх особистого внеску в загальні результати роботи Університету («Порядок преміювання науково-педагогічних і наукових працівників»); щорічне преміювання до Дня заснування Університету; нагородження преміями та дипломами переможців щорічної виставки конкурсу навчальної літератури згідно з «Положенням про виставку-конкурс навчальної літератури». Також в Університеті існує практика преміювання за досягнення у виконанні завдань «Програми розвитку університету» (<http://rada.karazin.ua/public/uploads/2019/06/rishennya-vr24062019-14-2.pdf>) тощо. ЗВО також опосередковано стимулює розвиток викладацької майстерності шляхом включенням компоненти про викладацьку майстерність в систему рейтингування відповідно до «Порядку визначення рейтингів науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна» (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/polozhennya-reiting-pracivnyukiv.pdf>). Умовою працевлаштування на викладацьку роботу до ЗВО є проходження стажування та підвищення кваліфікації, що також стимулює НПП до вдосконалення навичок професійної викладацької діяльності.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Висока відповідність академічної та професійної кваліфікацій викладачів ОП із змістом ОК, які вони викладають, предметною областю ОП та спеціальністю, що дозволяє досягати програмних цілей та результатів ОП. ЗВО залучає фахівців-практиків, роботодавців та професіоналів до роботи на ОП. У ЗВО існує система підвищення рівня майстерності та професійності НПП, ця діяльність, належним чином стимулюється Університетом.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Рекомендується розробити чіткі критерії відбору НПП при прийомі на роботу та проходженні конкурсу на заміщення вакантних посад та включити ці критерії до відповідних положень у ЗВО (до прикладу: кількість та якість публікацій, міжнародна робота у науковій сфері та підвищення кваліфікації, рівень знання іноземної мови тощо). Пропонується посилити роботу із сертифікації викладачів щодо знання іноземних мов як вагомий чинник інтернаціоналізації викладання та наукових досліджень, оскільки підтвердження по активній міжнародній роботі було надане лише по 3 викладачах. Рекомендується підвищити увагу ЗВО до розвитку викладацької майстерності НПП у зв'язку із наведеними вище фактами.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вбачає рівень відповідності за підкритеріями щодо відповідності викладачів ОК, які вони викладають на ОНП, щодо розвитку фаховості викладачів через механізми стажування та підвищення кваліфікації, щодо залучення зовнішніх стейкхолдерів до реалізування ОНП - достатніми та слабку відповідність за підкритеріями щодо критеріїв відбору на викладацькі посади, щодо стимулювання розвитку майстерності викладачів, їх мовних компетентностей. Виходячи з викладеної інформації та підтверджуючих її фактів, можна зробити висновок щодо достатньої відповідності ОП Критерію 6 із відповідними рекомендаціями щодо удосконалень.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Програма забезпечується за рахунок загального та спеціального фондів університету. Рівень фінансування є достатнім. Успішно функціонує бібліотечний Центр Інтернет-технологій. Усі користувачі Центральної наукової бібліотеки (ЦНБ) мають можливість щодня безкоштовно працювати в мережі Інтернет. З метою позитивного вирішення проблеми забезпечення освітніх програм формування бібліотечного фонду відбувається згідно з навчальними планами, програмами та тематикою наукових досліджень. Щорічно за заявками факультетів фонд оновлюється навчальними посібниками, науковою та художньою літературою. Проводиться передплата на періодичні видання. Матеріально-технічна база для організування підготовки фахівців у ЗВО загалом та для ОНП зокрема є дуже гарною та дозволяє виконувати поставлені в ОНП цілі. ЕГ здійснила онлайн експертизу матеріально-технічного стану ЗВО на основі відеороликів, які розміщені на сайті ЗВО та на основі опитування викладачів та здобувачів освіти на зустрічах із фокус-групами. На веб-сайті ЗВО розміщені матеріали про матеріально-технічну базу загалом та відповідну інфраструктуру для виконання досліджень та задоволення різноманітних потреб здобувачів освіти та викладачів. На зустрічах із фокус-групою аспірантів була надана інформація та запевнення про наявність та використання спеціального програмного забезпечення для потреб ОНП, однак не підтверджено наявність ліцензій та інших офіційних документів про права їх використання ЗВО. ЕГ підтверджує забезпеченість приміщеннями для проведення навчальних занять; наявність соціально-побутової інфраструктури; забезпеченість здобувачів вищої освіти гуртожитками; забезпеченість комп'ютерними робочими місцями та мультимедійним обладнанням. Центральна наукова бібліотека забезпечує доступ до науково-освітніх ресурсів, баз даних, існує онлайн доступ до мережних ресурсів для навчання.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Зустрічі із групами викладачів та здобувачів освіти показали, що ЗВО забезпечує в цілому безоплатний їх доступ до інформаційних ресурсів (WIFI, доступ до інтернету, бібліотеки, гуртожитків (в межах внутрішніх фінансових правил), комп'ютерних класів, спортивних залів тощо), необхідних для навчання, викладацької діяльності, відпочинку та навчання. Для наукової діяльності в межах освітньої програми передбачений доступ до баз даних публікацій, які оновлюються. У ЗВО функціонує студентський простір, створений для навчання, спілкування, відпочинку, реалізації студентських проєктів та креативного розвитку студентів (<https://www.facebook.com/karazinstudenthall/> "Karazin Student Hall" - <http://profkom.ua/%D1%83%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5-%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BA%D1%80%D0%B8%D1%82%D1%82%D1%8F-karazin-students-hall/>). ОП забезпечується провідними НПП ЗВО. Здобувачі освіти мають доступ до безоплатного використання об'єктів навчально-наукової та соціально-побутової інфраструктури ЗВО, комп'ютерних класів, забезпечені мережею Wi-Fi, мають доступ до міжнародних програм академічної мобільності. Важливу роль у виявленні інтересів здобувачів наукових ступенів відіграють різноманітні опитування у ЗВО в ході викладання кожної дисципліни та по результатам їх вивчення. Результати аналізуються, узагальнюються у структурних підрозділах ЗВО, зокрема Центром соціально-гуманітарних досліджень (<http://sociosci.karazin.ua/presentation>).

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Вивчення матеріалів ОП та обговорення їх на фокус-групах засвідчили увагу ЗВО до безпечності освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, які забезпечується дотриманням вимог чинних інструкцій з техніки безпеки, а саме: «Правил внутрішнього розпорядку» (https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/docs/pravylya_rozporadyky) та «Положення про поселення, проживання та правила внутрішнього розпорядку в гуртожитках студмістечка» (<https://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/anons/2013-08-27/pologennya.pdf>). ЗВО забезпечує належне утримання приміщень, їх опалення, освітлення, вентиляцію, обладнання. На зустрічі з фокус-групою керівників допоміжних структурних підрозділів ЕГ було встановлено, що для задоволення потреб та інтересів здобувачів функціонує (https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/structure/qualityedu/sea_center), Навчальний центр практичної підготовки і працевлаштування (https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/structure/qualityedu/career_center); фізкультурно-спортивний комплекс (https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/structure/leisure/sport_department; <http://sport.univer.kharkov.ua/>), організації студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених (https://www.univer.kharkov.ua/ua/student/students_goverment/structure) на засіданнях яких озвучуються, обговорюються потреби та інтереси аспірантів, виносяться пропозиції до керівництва Університету щодо їх задоволення тощо.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

На зустрічі з фокус-групою керівників допоміжних структурних підрозділів ЕГ була надана відповідна інформація щодо соціально-психологічної підтримки здобувачів у ЗВО. Здобувачам надається підтримка у декількох напрямках, а саме: організаційна та освітня підтримка (щоденні контакти з викладачами; консультації наукових керівників; поширення та обговорення новин та подій за допомогою соціальних мереж; зустрічі з колективом кафедри), науково-консультативна підтримка (консультації з науковому керівниками щодо підготовки наукових статей, тез доповідей, грантових проєктів, конкурсних робіт тощо), інформативна підтримка (здійснюється на рівні всіх структурних підрозділів Університету, які мають власні сайти та сторінки в соціальних мережах, де відображена інформація щодо їх освітньої, наукової, виховної, організаційної роботи, а також заходів, що проводяться в межах структурного підрозділу. Соціальна підтримка здійснюється за такими напрямками: соціальний захист, поліпшення побутових умов у гуртожитках, організація оздоровлення та відпочинку, заходи спрямовані на інтелектуальне, моральне та культурне виховання здобувачів, матеріальна допомога малозабезпеченим студентам і аспірантам, з пільгових категорій, а також матеріальну допомогу на оздоровлення й у зв'язку з важким матеріальним становищем; премії за успіхи в навчанні, активну участь у науковій, громадській та спортивній діяльності, перемогу в наукових і культурних конкурсах. ЗВО забезпечує зворотній зв'язок зі здобувачами через систематичні співбесіди щодо навчального процесу на кожній окремій дисципліні, консультативна підтримка із працевлаштування (ярмарок вакансій, тиждень кар'єри, презентація роботодавців, численні тренінги тощо). Документ, що унормовує механізми освітньої, організаційної, інформаційної консультативної та соціальної підтримки здобувачів вищої освіти є «Положення про організацію освітнього процесу» (https://drive.google.com/drive/folders/oBwRBoOD_AIQSOzDTkt2eDNrXoU).

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Вивчення питання умов для інклюзії показало, що “Положення про організацію інклюзивного навчання у ХНУ імені В.Н. Каразіна” визначає організаційні засади інклюзивного навчання (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/inkluzyvna-osvita.pdf>). Університет створює умови для реалізації права особам з особливими потребами шляхом облаштування засобами безперешкодного доступу до навчальних корпусів: 5 пандусів на вході до будівлі (в навчальних корпусах та гуртожитках); 2 спеціалізовані ліфти (в навчальних корпусах); 6 спеціалізованих санвузлів (в навчальних корпусах та в гуртожитку). (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/nakaz.pdf>). Для осіб з особливими освітніми потребами в університеті створені можливості для безперешкодного доступу в усі навчальні корпуси за допомогою пандусів (<https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/docs/umovy-navchannya-osib-z-osoblyvymy-potrebamy>). У головному корпусі діє 4 спеціалізованих санвузли (на 1-му, 4-му та 5-му поверхах). У північному корпусі — 8 санвузлів (1-му, 2-му, 4-му та 6-му поверхах). Консультації щодо інклюзивної освіти здобувачі освіти можуть отримати в куратора навчальної групи. Розміщення спеціалізованих санвузлів та ліфтів показано на схемах на сайті (<https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/docs/umovy-navchannya-osib-z-osoblyvymy-potrebamy>).

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

На зустрічі з фокус-групою здобувачів освіти, групою керівників допоміжних структурних підрозділів ЕГ була зроблена оцінка тощо, як ЗВО приділяє належну увагу управлінню конфліктними ситуаціями. Процедура розгляду скарг, пов'язаних із корупцією у ЗВО регламентована «Антикорупційною програмою університету» (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/nakaz-antikoruptsio.pdf>). У 2020 році ЗВО було прийняте Положення про врегулювання конфліктних ситуацій <https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/nakaz-konlfiktnei-sutyatsii.pdf>, яке визначає загальні засади запобігання конфліктним ситуаціям, регулює повноваження Комісії з врегулювання конфліктних ситуацій, регулює процедури врегулювання конфліктних ситуацій. У разі виявлення конфліктної ситуації заявник має право звернення до комісії особисто або через електронну пошту. Відповідно до п. 4.5. цього Положення, скаргу може бути подано протягом 30 днів з дня виявлення діяння або з дня, коли повинно було стати відомо про його вчинення. На думку експертної групи, встановлений закладом тридцятиденний строк на звернення зі скаргою з моменту виявлення порушення, обмежує право учасника освітнього процесу на звернення зі скаргою до комісії. Продовження та поновлення такого строку не передбачене, хоч він є незначним і з об'єктивних підстав може бути пропущеним (хвороба, пореба скористатися правовою допомогою, відрадження). На думку ЕГ, зазначені положення необхідно привести у відповідність до норм чинного законодавства враховуючи аналогію права та закону та з метою недопущення звуження прав осіб, що звертаються зі скаргою. Крім того, більш своєчасне прийняття зазначеного положення сприяло б кращому розвитку політики запобігання та вирішення конфліктних ситуацій. Досить позитивним є те, що при виникненні конфліктної ситуації створюється комісія до складу якої входять: представники студентської ради, профспілкової організації студентів, адміністрації, юрисконсульт тощо. З метою протидії корупції у ЗВО створено відділ з питань запобігання та виявлення корупції, завданням якого є проведення організаційної та роз'яснювальної роботи із запобігання, виявлення і протидії корупції (<https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/pytannia-protydii-koruptsii>). Відкритих конфліктних ситуацій під час реалізації ОП не було, тому система не пройшла перевірку на дієвість.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Матеріально-технічна база для організування підготовки фахівців у ЗВО загалом та для ОП зокрема цілком достатня та дозволяє виконувати поставлені в ОП цілі. Доступ до сучасної літератури, в тому числі через електронний доступ до скрипторіуму та електронний каталог із можливістю замовлення літератури онлайн, навчальний простір для студентів, обладнані лекційні та інші аудиторії, увага ЗВО до побуту та інтересів здобувачів освіти дозволяють їм належним чином сконцентруватися на вибраному фасі та успішному навчанні. ЗВО забезпечує в цілому безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до ресурсів для задоволення широкого кола потреб. У ЗВО наявні служби та підрозділи для підтримки студентів, вирішення їх конфліктів та належного консультування.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Не підтверджено наявність ліцензій та інших офіційних документів про права їх використання спеціалізованого програмного забезпечення, що використовується на даній ОНП. Внутрішні документи ЗВО щодо політики і процедур вирішення конфліктних ситуацій потребують доопрацювання.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вбачає достатній рівень відповідності за підкритеріями матеріальних та фінансових ресурсів ЗВО для реалізування ОНП, щодо доступу до ресурсів для підготовки за ОНП для здобувачів освіти, щодо безпечності навчального середовища, та вбачає необхідність підвищення рівня за підкритеріями щодо процедур вирішення конфліктних ситуацій та використання ліцензованого ПЗ для аспірантських досліджень. Виявленні недоліки не потребують багато часу для виправлення, в тому числі за допомогою рекомендацій ЕГ.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

При вивченні нормативних документів ЗВО та на зустрічах із фокус-групами керівників ЗВО та керівників підрозділів було встановлено, що у ЗВО створені процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП, які регульовані «Положенням про організацію освітнього процесу» (https://drive.google.com/drive/folders/oBwRBoOD_AIQSZoxDTkt2eDNrXoU), та розділом 5 Положення про проектні групи освітньої діяльності, робочі групи освітніх програм, групи забезпечення спеціальностей (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/polozhennia-pro-proektni-grupu.pdf>). Документи передбачають: 1) удосконалення планування освітньої діяльності: затвердження, моніторинг і періодичний перегляд освітніх програм; підвищення якості контингенту здобувачів вищої освіти; посилення кадрового потенціалу університету; забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу та підтримки здобувачів вищої освіти (пп. 8.8-8.14 Положення про організацію освітнього процесу); 2) ініціювання змін до ОП та їх перегляду, забезпечення досягнення цілей ОП, вибір форм та методів викладання, залучення професіоналів-практиків до викладання на ОП, (розділ 5 Положення про проектні групи). В цілому процедури дотримані, однак лише частково за підкритеріями 2 та 3 критерію 8 Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: до складу проектних груп не включаються здобувачів освіти, їх представники із самоврядування та роботодавці. У відповіді на запит ЕГ ЗВО подав інформацію про роботу проектної групи, куди на противагу нормативним документам були включені аспірантка та роботодавець. Так, за рішенням Вченої ради факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу від 20.02.2020 р., протокол № 12, до складу робочої групи з підготовки ОП включено заступника директора Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації – начальника управління аналітики, прогнозування та зведення інформації, канд. наук з держ. упр. Коновалову І. В. та аспіранта Мірошник Н., які безпосередньо брали участь у її засіданнях з обговорення та формулювання всіх складових ОП. Крім того, на засіданнях робочої групи з розробки ОП були присутні випускники аспірантури зі спеціальності 08.00.02 – «Світове господарство і міжнародні економічні відносини», зараз - викладачі кафедри доц. Шуба М.В. та Марченко І.С.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Інтерв'ю із фокус-групою представників студентського самоврядування показало, що відповідно до Положення про Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених інтереси здобувачів освіти повною мірою представлені на усіх етапах формування та удосконалення ОП та студентського життя загалом (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/polozhennya/naukove-tovarystvo-polozhennya-1.pdf>). Однак, при вивченні нормативних документів ЗВО було встановлено, що відповідно до п. 2. Положення про проектні групи освітньої діяльності, робочі групи освітніх програм, групи забезпечення спеціальностей проектна група ОП повинна складатися з науково-педагогічних або наукових працівників, група забезпечення спеціальності складається з науково-педагогічних та/або наукових працівників (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/polozhennia-pro-proektni-grupu.pdf>). Відтак, Положення суперечить вимогам підкритерію 8.2 критерію 8 Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 р. № 977, щодо участі здобувачів вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування у процесах періодичного перегляду освітніх програм. У додаткових матеріалах справи, а саме у протоколі за 2020 рік здобувачі зазначені як присутні, що може свідчити про часткове виконання критерію акредитації (протоколи додаються до звіту ЕГ). У спілкуванні із гарантом ОНП вияснилося, що опитування щодо якості ОНП проводилося в березні 2020 року. В опитуванні взяли участь 6 аспірантів, які у

більшості задоволені методами навчання та викладання, освітнім середовищем, рівнем забезпеченості та підтримки тощо. Але не усі опитані аспіранти були цілком задоволені станом інформування щодо програм міжнародної академічної мобільності, процедур оскарження результатів контрольних заходів тощо. Форму опитування представлено за посиланням: <https://docs.google.com/forms/d/1k7YVCb61zJytPmJ09JE5cd8clOnWHTVo40uY7u2kTdl/edit#response=ACYDBNjvqttnqeSW6O6CqRkw5FvqLXz6nSNELjFioz-Q> На засіданні науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу від 22 квітня 2020 р., протокол № 9 було ухвалено конкретні дії щодо покращення поінформованості здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти через доповнення сторінки «Аспірантура» факультетського сайту посиланнями на нормативні документи з зазначених питань, у тому числі на відповідні Положення, накази ректора та рішення Вченої ради університету тощо (http://international-relations-tourism.karazin.ua/research/postgraduate/aspirantura_dokumenty.html та http://international-relations-tourism.karazin.ua/research/postgraduate/pidghotovka_aspirantiv.html). Зустріч із фокус-групою здобувачів освіти підтвердила, що для вивчення їх думки про ОП проводяться онлайн опитування та анкетування у Google-формах. Результати анкетування по ОНП не розміщені на веб-сайті ЗВО.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

При вивченні нормативних документів ЗВО було встановлено, що відповідно до пп. 2 Положення про проектні групи освітньої діяльності, робочі групи освітніх програм, групи забезпечення спеціальностей проектна група ОП повинна складатися з науково-педагогічних або наукових працівників, група забезпечення спеціальності складається з науково-педагогічних та/або наукових працівників (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/polozhennia-pro-proektni-grupy.pdf>). Положення суперечить вимогам підкритерію 8.2 критерію 8 Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти від 11 липня 2019 р. № 977, щодо участі роботодавців безпосередньо та/або через їх об'єднання у процесах періодичного перегляду освітніх програм. У додаткових документах, які надані ЕГ, протоколах проектних груп за 2020 р. роботодавці зазначені як присутні, що може свідчити про часткове виконання критерію акредитації (протоколи додаються до звіту ЕГ). На зустрічі із фокус-групою роботодавців було підтверджено, що для вивчення їх думки про ОП проводяться опитування та анкетування в усній формі.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

За результатами аналізування ОП було встановлено, що серед випускників ОП є лише один випускник, який закінчив ОП та планує захищати дисертацію на здобуття ступеня доктора філософії - здобувач із числа іноземних громадян, громадянин Азербайджану. На зустрічі із студентами ОП його не було, однак він був заявлений як учасник резервної зустрічі, до якої повноцінно приєднатися не зміг через технічні причини. ЗВО здійснює комунікації із випускниками через представників Навчальної центру практичної підготовки і працевлаштування, який сприяє працевлаштуванню випускників (<http://career.karazin.ua/>). На зустрічі ЕГ із роботодавцями було підтверджено увагу ЗВО до випускників ОП та їх працевлаштування. Водночас ЕГ з'ясувала, що робота зі встановлення контактів із випускниками ЗВО та ОП перебуває на стадії розвитку та становлення.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Як показала зустріч ЕГ за участі керівника Управління якості освіти ЗВО, університет має діючий сертифікат якості ISO. Вдосконалення роботи системи управління якістю освітньої діяльності в університеті, визначене «Порядком проведення внутрішніх аудитів системи управління якістю та здійснення коригувальних і запобіжних дій» (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/quality/poryadok-audit.pdf>), передбачає періодичний моніторинг освітніх та обслуговуючих процесів. За ОНП, що акредитується, ще не було випускників, перші її здобувачі тільки готуються до захисту дисертаційних досліджень. ЗВО започаткував регулярні процедури щодо забезпечення якості реалізації, контролювання та моніторингу показників реалізації ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини» проводяться на рівні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова та факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу у вигляді контролю діяльності науково-педагогічних працівників, слухання, обговорення та прийняття рішень на засіданнях кафедр та Вченої ради факультету. Результати цих процедур описані у підкритеріях 8.1-8.4.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Як засвідчили на зустрічі із фокус-групами у ЗВО та проаналізувавши нормативні документи ЗВО до набору спільно поділюваних цінностей у ЗВО, що визначають якість освіти як інституційну ціль усіх підрозділів та ланок управління слід віднести: - розуміння важливості соціологічних досліджень та анкетувань стейкхолдерів ЗВО та ОП зокрема; - виділення підрозділу, який є центром прийняття рішень щодо управління якістю освітньої діяльності та внутрішнього забезпечення якості у ЗВО; - виділення рівнів управління якістю у ЗВО; - розуміння цінностей, пов'язаних із якістю освіти: студентоцентризований підхід, участь стейкхолдерів у підготовці за ОП, міжнародна діяльність та дослідження у викладанні на ОП, доброчесність тощо. Відповідно до Порядку проведення внутрішніх аудитів системи управління якістю та здійснення коригувальних і запобіжних дій (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/quality/poryadok-audit.pdf>) відповідальність за організацію, систематичне проведення та аналіз результатів внутрішніх аудитів з метою аналізу й оцінювання ефективності та відповідності встановленим вимогам діючої в Університеті системи управління якістю несуть Навчальний центр менеджменту якості та моніторингу освітнього процесу, Управління якості освіти та Науково-дослідна частина. Відповідно до Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/systema-iakosti.pdf>) за окремими процедурами із забезпечення якості закріплені певні відповідальні: за впровадження та виконання процедури планування освітньої діяльності - випускові кафедри, методичні комісії та Вчені ради факультетів, Управління якості освіти, проректор з науково-педагогічної роботи, Вчена рада університету; за якісний набір студентів - Центр довузівської освіти, Малий каразинський університет, приймальна комісія, факультети; за оцінювання результатів навчання - факультети, навчальний відділ, Студентська рада, проректор з науково-педагогічної роботи, Центр веб-комунікацій, Науково-методична рада Університету; за участь у національних та міжнародних рейтингових дослідженнях - проректор з науково-педагогічної роботи, Навчальний центр методичної роботи; за забезпечення якості кадрового складу - відділ кадрів, завідувачі кафедр, Вчені ради Університету та факультетів. Забезпечення культури якості у ЗВО, як частини спільної відповідальності усієї спільноти у ЗВО, стикається з певними труднощами координування діяльності з питань управління якістю у зв'язку поділом відповідальності за сферу соціологічних досліджень та анкетування здобувачів освіти та інших стейкхолдерів між Центром соціальних та гуманітарних досліджень та Управлінням якості освіти ЗВО.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

ЕГ з'ясувала під час зустрічей з фокус-групами, що в ЗВО існує набір спільно поділюваних цінностей, що визначають якість освіти як інституційну ціль усіх підрозділів та ланок управління.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Рекомендується внесення змін до нормативних документів щодо включення здобувачів освіти та роботодавців до проектних груп у ЗВО щодо удосконалення ОНП із наданням їм повноцінного членства із правом голосу при перегляді ОНП. Пропонується уникати дублювання та повторюваності окремих функцій щодо управління якістю освіти стосовно соціологічних досліджень, закріпити ці функції у нормативних документах ЗВО.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вбачає рівень відповідності за підкритеріями щодо системи перегляду ОНП у ЗВО, щодо роботи із інформацією про випускників, щодо реагування на недоліки у роботі ОНП, на недоліки сервісних служб у ЗВО та формування культури якості у ЗВО - достатніми, слабку відповідність за підкритеріями щодо участі та залученості стейкхолдерів до перегляду ОНП. Виходячи з викладеної інформації та підтверджуючих її фактів, можна зробити висновок щодо достатньої відповідності ОП Критерію 8.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

На офіційному сайті ЗВО розміщено Статут <https://univer.kharkov.ua/ua/general/docs/statute>, Правила внутрішнього розпорядку <https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/pravya-rozporядky-2018.pdf>, зразок контракту, який підписує здобувач вищої освіти (аспірант) <https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/contractUaAspirant2019.pdf>. У розділі «організація освітнього процесу» закладом розміщено накази і розпорядження щодо особливостей організації освітнього процесу та зразки внутрішніх документів https://www.univer.kharkov.ua/ua/study/study_organization. Низка положень також міститься за посиланням https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/docs/files_pol. Експертна група звертає увагу на Правила внутрішнього розпорядку, що затверджені Конференцією трудового колективу та погоджені комітетом первинної профспілкової організації працівників і комітетом первинної профспілкової організації студентів, аспірантів і докторантів. Разом з тим, цей документ не було розглянуто та погоджено виборним органом студентського самоврядування і органом громадського самоврядування здобувачів. Профспілкові організації об'єднують лише тих осіб, які входять до їх складу та не можуть підняти у своїй роботі зокрема органи студентського самоврядування. У зв'язку з викладеним, ЕГ звертає увагу ЗВО на необхідність залучення представників виборних органів студентів та аспірантів і докторантів до вирішення питань, що зачіпають їх інтереси. Крім того Експертна група констатує, що наявні в ЗВО правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, не завжди дозволяють вчасно виявити існуючі проблеми. Зокрема, мають місце випадки порушення в ЗВО ст. 7 ЗУ «Про освіту», ч. 12 ст. 45, ст. 48, ЗУ «Про вищу освіту», ст.ст. 1, 5, 21 ЗУ «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Разом з тим, ЕГ відзначає прагнення колективу ЗВО до самовдосконалення, правильне реагування на висловлені під час фінальної зустрічі пропозиції та зважаючи на результати роботи, які свідчать про позитивну динаміку розвитку ЗВО. ЕГ дійшла висновків, що колектив закладу готовий у короткі терміни вирішити питання щодо дотримання мовного законодавства під час здійснення освітнього процесу. Крім того, експертна група відзначає, що ЗВО має російськомовну версію офіційного сайту та звертає увагу на те, що поряд з україномовною версією сайту варто було б розвивати англійськомовну версію, що сприятиме інтернаціоналізації.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

На сайті ЗВО розміщено проект ОНП 2020 року <http://international-relationships-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/90721a71e308debo7adb75009c1461c9.pdf>. Разом з тим, експертна група рекомендувала б ЗВО розмістити форму для зворотного зв'язку, аби стейкхолдери мали можливість направити свої пропозиції. Крім того, доречно було б розміщувати на сайті ОНП у всіх редакціях (хоча б за попередні чотири роки) та результатів обговорення усіх пропозицій стейкхолдерів, що дозволило б усім зацікавленим особам спостерігати динаміку змін і більш чітко формулювати свої пропозиції.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

При вивченні сайту ЗВО, експертна група встановила, що дана ОНП розміщена на сайті ЗВО у загальному доступі <http://international-relationships-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/0756b6426cb2d466a3504e8223d591f7.pdf>.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Експертна група відзначає, що безспірною перевагою ЗВО є розміщення усіх документів, що регулюють організацію освітнього процесу у загальному для усіх стейкхолдерів доступі. На сайті ЗВО розміщено проект ОНП 2020 року та ОНП у чинній редакції у загальному для всіх зацікавлених осіб доступі.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Правила внутрішнього розпорядку погоджені профспілковими організаціями працівників та здобувачів, проте, як вбачається з їхнього змісту, не обговорені та не погоджені виборними органами студентського самоврядування та виборним органом громадського самоврядування здобувачів. Наявні в ЗВО правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу не завжди дозволяють вчасно виявити існуючі проблеми. Зокрема, мають місце випадки порушення в ЗВО ст. 7 ЗУ «Про освіту», ч. 12 ст. 45, ст. 48, ЗУ «Про вищу освіту», ст.ст. 1, 5, 21 ЗУ «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

ЗВО дотримується політики відкритості, а освітній процес є достатньо прозорим. Внутрішні нормативні документи регулярно публікуються на електронних ресурсах закладу. Існуючі правила і процедури у окремих випадках не дозволяють виявити певні порушення у організації освітнього процесу, процедури обговорення та погодження окремих документів, що стосуються прав і обов'язків широкого кола осіб, також потребують удосконалення, проте, зважаючи на постійні зміни в освітньому законодавстві та прагнення закладу до системних змін, експертна група дійшла висновків, що ОНП загалом відповідає визначеному критерію, а вищезазначені недоліки закладом можуть бути усунуті у короткі строки.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Дисципліни, що включені до навчальних планів аспірантів, є дотичними тематиці більшості аспірантів. В блоці обов'язкових дисциплін ОК “Сучасні виклики в системі МЄВ та світового господарства” за своїм змістом є фундаментальною для всіх тематик. В блоці вибіркового дисциплін наявні такі, що додатково дозволяють надати аспірантам освітню підтримку їхнім дослідженням (стосується тематик аспірантів Коняєвої Є.Г., Мірошник Н.О., Махової Л.В.). Водночас, тематика аспірантів Гамарлі Р.Р.-огли та Гончарової Ю.Ю. не є дотичною до назви та контенту наявних вибіркового освітніх компонентів ОНП. Важливо розширити перелік обов'язкових та/або вибіркового спеціалізованих дисциплін; особливо це стосується аспірантки Гончарової Ю.Ю., рік випуску якої є 2023р. власними силами ЗВО, або ж у співпраці з іншими ЗВО (науковими установами) в межах відповідних договорів. ЕГ констатує включення до навчальних планів також дисциплін, що забезпечують методологічні та викладацькі компетентності аспірантів: про це свідчить аналіз контенту ОК “Філософські засади та методологія наукових досліджень”, “Підготовка наукових публікацій та презентація результатів досліджень”, а також “Аспірантська практика”.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямів досліджень наукових керівників.

Наукові керівники аспірантів в цілому є активними дослідниками. Водночас тематика публікацій Матюшенка І.Ю. як наукового керівника аспіранта Гончарової Ю.Ю. не повною мірою дотична (за виключенням однієї статті) до напряму (тематики) дослідження аспіранта. Інформація щодо відповідності напрямів дослідження аспірантів та їх наукових керівників завантажені в системі як відповідь на запит про додаткову інформацію (файл “Табл. 1+2”). ЕГ також проаналізувала надану додаткову інформацію (той же файл “Табл. 1+2”) та дійшла наступного висновку щодо спроможності створення у ЗВО разових спеціалізованих рад. Для захисту дисертаційної роботи здобувача третього року Коняєвої Є.Г. така спроможність підтверджується. Водночас заявлена як потенційний рецензент дисертації Гамарлі Р.Р.-огли науковець Бабенко В.О. не має наукових публікацій, релевантних темі дослідження аспіранта; серед заявлених в якості потенційних рецензентів дисертації Мірошник Н.О. науковець Гончаренко В.В. має лише одну наукову публікацію, релевантну темі дослідження аспіранта, а Довгаль О.А. та Бабенко В.О. - по дві такі публікації. Щодо запланованих рецензентів по дисертації аспірантки Гончарової Ю.Ю., жоден з них немає наукових публікацій по темі дисертації. Серед заявлених в якості потенційних рецензентів аспірантки Махової Л.В. лише науковці Бабенко В.О. та Гончаренко Н.І. мають по дві наукові публікації релевантні темі дослідження. В цілому оцінюючи спроможність до створення одноразових рад, ЕГ підтверджує, що така спроможність існує лише для випуску 2021 року (аспірант Коняєва Є.Г.). Всі викладачі-науковці з числа заявлених потенційних рецензентів мають публікації в журналах, що входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

В межах даної ОНП Університет організаційно та матеріально забезпечує можливості для проведення та апробації результатів досліджень. Це відбувається завдяки проведенню щорічних науково-практичних конференцій "Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин", "Сучасні перетворення міжнародного бізнесу", на яких виступають з науковими доповідями аспіранти даної ОНП. На факультеті міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу видається Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Серія «Міжнародні відносини, економіка, країнознавство, туризм»), підготовка публікацій в якому підтверджена аспірантами та академічним персоналом під час відповідних зустрічей. ЕГ констатує широкий та зручний доступ аспірантів до наукової літератури за спеціальністю з використанням ресурсів Центральної наукової бібліотеки Університету, з доступом до електронних колекцій наукової періодики та баз даних провідних видавництв світу. Відкритість, готовність та здатність допомогти з боку працівників Бібліотеки в інформаційному пошуку відповідно до тематики досліджень підтверджена на фокус-групах зі здобувачами, представниками студентського самоврядування. Наукова література за спеціальністю представлена широко, постійно оновлюється, в тому числі за рахунок фахових періодичних видань за спеціальністю.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

ЕГ з'ясувала можливість введення аспірантів до міжнародної академічної спільноти через публікації в журналах, що входять до баз Scopus & Web of Science, та з'ясовано, що аспірантка Коняєва Є.Г. 3-го року навчання має дві таких публікації (1. Koniaieva Y. Features in scientific and technical cooperation in the field of non-conventional renewable energy / Babenko V., Sidorov V., Koniaieva Y., Kysliuk L. // Global Journal of Environmental Science and Management, 2019. - Volume 5, Special issue. - P. 105-112. - doi: <https://dx.doi.org/10.22034/gjesm.2019.05.SI.12>(Scopus) та 2. Koniaieva Y. Features of methods and models in risk management of IT projects / Babenko, V., Lomovskykh, L., Oriekhova, A., Korchynska, L., Krutko, M., Koniaieva, Y. // Periodicals of Engineering and Natural Sciences, 2019. - Volume 7, №2. - P. 629-636. doi: <http://dx.doi.org/10.21533/pen.v7i2.558>(Scopus). Водночас в ході зустрічей з аспірантами виявилось, що Університет фінансово не мотивує до таких публікацій. Під час зустрічей з менеджментом ЗВО та академічним персоналом було з'ясовано участь Університету в проектах Програми Європейського Союзу Erasmus+ напрямку Жан Моне (модулі "Зовнішня політика Європейського Союзу" «Європейська інтеграція України в умовах Індустрії 4.0»). І хоча перший модуль орієнтований на студентів, що здобувають ступінь магістра, а другий - як міждисциплінарний, міжфакультетський модуль, залучення до його реалізації аспірантів даної ОНП могло би додати їм досвіду залученості в міжнародну академічну спільноту; однак аспіранти до реалізації цього проекту поки не залучались - що з'ясовано на відповідній зустрічі.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Наукові керівники аспірантів постійно беруть участь у дослідницьких проектах і публікують результати своїх наукових досліджень у вітчизняних та зарубіжних періодичних та монографічних виданнях. Вчені, які призначаються науковими керівниками аспірантів, є активними дослідниками. Інформація щодо наукової активності керівників завантажена в системі як відповідь на запит про додаткову інформацію (файл "Табл. 1+2"). Крім того, наукові керівники постійно беруть участь у дослідницьких проектах. Наприклад, проф. Довгаль О. А. була керівником науково-дослідних тем кафедри міжнародних економічних відносин «Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації» (№ державної реєстрації 0113U001401) та «Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин» (№ державної реєстрації 0116U001990), за результатами виконання яких було опубліковано 2 колективні монографії. Наразі проф. Довгаль О. А. є керівником науково-дослідної теми «Імперативи розвитку міжнародних економічних відносин в умовах глобальних викликів» (№ державної реєстрації - 0120U100907), за результатами якої також планується опублікування підручника та колективної монографії. Проф. Матюшенко І. Ю. є керівником проекту Програми Європейського Союзу Erasmus+ напрямку Жан Моне «Європейська інтеграція України в умовах Індустрії 4.0», за результатами якого також планується опублікування колективної монографії та навчального посібника.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

ЕГ з'ясувала, що основною практикою виявлення академічної недоброчесності у здобувачів та наукових керівників даної ОНП «Міжнародні економічні відносини» є перевірка публікацій і наукових робіт на наявність академічного плагіату з формуванням репозитарію дисертаційних робіт в межах ОНП. В ході зустрічей з академічним персоналом

та здобувачами було з'ясовано наявність в Університеті та на факультеті культури академічної доброчесності та формування середовища, в якому порушення академічної доброчесності є неприпустимим. Цьому сприяла участь Університету в реалізації Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні (проект SAIUP). Прикладів порушення академічної доброчесності ЕГ не виявила; в ході зустрічей з боку представників ЗВО було констатовано відсутність подібних випадків. Аспіранти та здобувачі в ході спілкування довели свою обізнаність як щодо понять академічного плагіату, унікальності текстів тощо, так і щодо процедури аналізу результатів перевірки наукових текстів на наявність плагіату. Університет сприяє популяризації академічної доброчесності. Наприклад, в лютому 2020 р. був проведений науково-методичний семінар для викладачів та аспірантів «Забезпечення академічної доброчесності» (http://international-relationstourism.karazin.ua/news/1320-Zabezpechennya_akademichnoi_dobrochesnosti).

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

Проведення двох щорічних науково-практичних конференцій за спеціальністю та науковими напрямами аспірантів. Наявність власного спеціалізованого наукового видання Вісника ХНУ імені В.Н. Каразіна (Серія «Міжнародні відносини, економіка, країнознавство, туризм»). Реальна робота над формуванням високої культури щодо забезпечення академічної доброчесності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Тематика двох аспірантів (див. п.10.1) не є дотичною до назви та контенту наявних вибіркового освітніх компонентів ОНП. Рекомендується розширити перелік обов'язкових та/або вибіркового спеціалізованих дисциплін, які є дотичними до тематик теперішніх та майбутніх аспірантів (власними силами ЗВО чи у співпраці з іншими ЗВО (науковими установами) в межах відповідних договорів). Низька кореляція наукових праць потенційних рецензентів для захисту дисертаційних робіт аспірантів в одноразових спецрадах та тематики цих наукових робіт. Бажано, щоб Університет фінансово мотивував аспірантів до публікацій в журналах, що входять до баз Scopus & Web of Science. Рекомендується при проектуванні заявок на грантові програми ("Єразмус+", в т.ч. програми Жана Моне; "Горизонт" та інші рамкові програми ЄС) залучати аспірантів даної ОНП як на етапі написання гранту (що гарантує набуття відповідних компетентностей), так і на етапі реалізації проекту (набуття компетентностей дослідника та/або викладача).

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

Не для всіх аспірантів спостерігається дотичність освітніх компонентів ОНП до їхніх тематик досліджень. Університет міг би фінансово стимулювати аспірантів щодо збільшення публікацій в журналах, які входять до баз Scopus & Web of Science. Спостерігається слабка залученість аспірантів до процесів реалізації грантових Програм ЄС на факультеті. Водночас ці недоліки не потребують багато часу для їхнього усунення та на фоні сильних сторін і позитивних практик створюють умови для висновку про загальну відповідність Критерію 10 з переліком рекомендацій щодо вдосконалення.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Орловська Юлія Валеріївна

Члени експертної групи

Шуляр Роман Віталійович

Маляр Станіслав Анатолійович